

Wzrost z inwazji USA na Granadę

Dla prezydenta Reagana nie było rzeczą łatwą rozstrzygnąć problem z Granadą, gdzie skrajni marksiści dokonali zachu na premiera Bishop, niezadowolony z jego umiarkowanego systemu socjalistycznego. Decyzja inwazji USA na mądre sprzeciwiała się Kartcie ONZ i Traktatowi z Rio de Janeiro, które zabraniały swoim członkom użyć siły względem innych państw lub mieszać się czynnie w wewnętrzne ich sprawy.

Nawet niektóre państwa Paktu Atlantyckiego jak np. Anglia i Francja odrzuciły Reaganowi inwazję na Granadę. Tymczasem istniały motywy bardzo mocne, by tej inwazji dokonać. Wprowadzenie modelu sowieckiego i kubańskiego w Granadę przez zwycięską juntę wojskową; jej zajął przyjaźni idelem Castro; obecność kilkuset Kubańczyków na tej wyspie; przy wykończeniu wielkiego lotniska; bezpieczeństwo 1 000 Amerykanów w Granadzie — w tym 500 studentów; wreszcie niezaprzeczony fakt, że ambasadorem sowieckim w tym czasie był generał znany ze swego prestżu w Moskwie. Wszystko to wpłynęło na decyzję Reagana, by nakazać inwazję na Granadę.

Największą obawą Reagana było niebezpieczeństwo przejęcia się Granady przez nową Nicaraguę. Sięłyby mogłyby tam usadzić, budując swą bazę wojskową. Ze Kubańczykami byli zwykłymi robotnikami pracującymi nad wykończeniem ogromnego lotniska, wykazała ich zacięta obrona i spalił cały tydzień przed atakiem amerykańskiej piechoty i spadochroniarzy. Byli oni bowiem dobrze uzbrojeni. Ponadto wykryli wzięli do niewoli 23 Rosjan, którzy jako technicy pracowali przy budowie lotniska.

Wszystko to wykazało, że obawy Reagana odnośnie Granady były w pełni uzasadnione. Decyzję zaś Reagana poparła większość opinii publicznej USA. Oto jedna z największych badań telewizyjnych USA — ABC przeprowadziła sondaż na temat decyzji Reagana, który wykazał, że 58 procent Amerykanów stanęło po stronie prezydenta, a tylko 32 procent opowiedziało się przeciw. Wśród mężczyzn Reagana poparło 66 procent, zaś wśród kobiet — 48 procent. Być może, że tragiczny zgon 205 żołnierzy amerykańskich w Bejricie wpłynął na decyzję Reagana przez większość respondentów.

Reagan zapewnił społeczeństwo USA, że wycofa żołnierzy z Granady, gdy nastąpi zaprowadzenie porządku, ładu i bezpieczeństwa w Granadzie. Na razie władzę na tej wyspie awantuje generał gubernator angielski mający swą siedzibę w St. Georges. On dołoży wszystkich starań, by jak najszybciej zaprowadzić w Granadzie rząd demokratyczny. Swoją stronę Komisja Kongresowa USA wyznaczyła termin 11 dni, w którym to czasie żołnierze amerykańscy mają się wycofać z Granady.

Amerykański wywiad wojskowy podał wiadomość, że w Granadzie żołnierze amerykańscy napotkali na opór 2 batalionów kubańskich doskonale uzbrojonych, które stanowiły główne centrum rezystencji na wyspie. Ponadto Kubańczycy posiadali swój własny arsenał w pobliżu lotniska Punta Salinas z własną kwaterą i koszarą. Do niewoli amerykańskiej wzięto 1 100 Kubańczyków.

Komunistyczne władze Kuby i Nicaragui, obawiając się amerykańskiej interwencji zbrojnej, nawoływały ludność do wygotowania naleytego oporu, oraz zmobilizowania wszystkich sił. Jeszcze raz Fidel Castro okazał się niepoprawnym wca kłamstwem, twierdząc, że na Granadzie było tylko 44 amerykańskich żołnierzy. Tymczasem dowódca oddziałów amerykańskich admirał Wesley McDonald odpowiedział wyraźnie, że amerykańskich żołnierzy w Granadzie około 2 tys. plus prawie tyś żołnierzy lokalnych wycieczonych już przedtem przez B. Stalo się więc koniecznym użyć 6 tysięcy żołnierzy amerykańskich, by złamać rezystencję.

By nie doszło do utworzenia ruchu powstańczego na wyspie, żołnierze USA współdziałając z samolotami i helikopterami, starali się skończyć z wszelkim oporem Kubańczyków, którzy schronili się na trudno dostępnymi wzgórzach wyspy. Wódzowie amerykańscy liczyli się z tym, że dla bezpieczeństwa Granady będzie konieczne utworzyć stałą bazę USA, by dopuścić w przyszłości do nowej infiltracji Kubańczyków. Te decyzje wpłynęło odkrycie nowoczesnych umocnień obronnych i wyrzutni rakietowych. To dowiodło, że Kuba zaczęła usadzić się w Granadzie na dobre.

Wyspa Granada została odkryta w 1498 roku przez Krzysztofa Kolumba. Pierwotnie nazywała się Concepcion — nazwana na cześć Kolumba. W 1665 r. przeszła w ręce Francuzów, którzy nazwali tę wyspę Granada. Mieszkańcy tej wyspy Kubańczykowie zostali doszczętnie wytępieni. W 1774 r. — na mocy aktu w Paryżu — Granada dostała się pod panowanie Anglików. Dopiero w 1974 r. Granada otrzymała niepodległość. Wspaniała panorama wyspy i jej wspaniałe plaże ściągają co roku tłumy turystów różnych narodowości.

Wynik wyborów w Argentynie

Nowym prezydentem Argentyny w powszechnych wyborach został obrany RAUL ALFONSIN (na zdjęciu) z ramienia partii Uniao Civica Radical, zwycięzcy jego rywala Italo Luder z partii peronistów.

Znane przysłowie: nie ma złego, co by na dobre nie wyszło — sprawdziło się w całej pełni w Argentynie. Nie tylko ruina ekonomiczna podkopala wszelkie zaufanie do rządów wojskowych, lecz przede wszystkim klęska poniesiona na Wyspach Malwskich i niepowetowana strata 1 200 żołnierzy argentyńskich poległych w tej wojnie. Junta Wojskowa uznała, że już najwyższy czas przekazać rządzący w ręce cywilów. By tego dokonać, w niedzielę dnia 30 października odbyły się powszechne wybory.

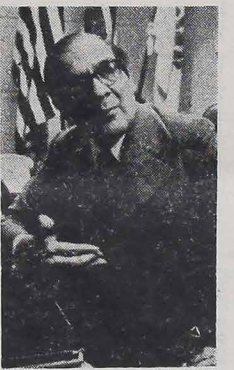
Na dwaście istniejących partii politycznych — dwie zajęły czołowe pozycje: peroniści i radykałowie. Kandydatem pierwszych był Italo Luder, drugich Raul Alfonsin. Ci dwaj otrzymali też największą liczbę głosów, i między nimi rozegrała się decydująca walka. Wbrew optymistycznym przewidywaniom peronistów zwyciężyła partia radykalna (Uniao Civica Radical), a jej kandydat Raul Alfonsin zdobył 52 procent głosów, podczas gdy kandydat peronistów — Italo Luder otrzymał 40 procent.

Partia Radykalna osiągnęła większość w Parlamencie, natomiast peroniści mają większość w Senacie. Nowoobрани prezydent Argentyny zapowiedział jasno, że skończył się rząd wojskowych i że dołoży on wszystkich starań, by wojsko pozostało poza polityką. Obecnie Alfonsin czyni starania, by objąć rząd przed końcem tego roku, a nie dopiero w styczniu, jak to zaprogramowała Junta Wojskowa.

Wśród peronistów, którzy liczyli na pewne zwycięstwo w wyborach, zapanowało zaniepokojenie i rozgorzczenie. Członkowie partii domagali się od swych liderów powrotu Isabeli do Argentyny, by kierowała partią i ratowała ją od rozłamu.

Wśród peronistów, którzy liczyli na pewne zwycięstwo w wyborach, zapanowało zaniepokojenie i rozgorzczenie. Członkowie partii domagali się od swych liderów powrotu Isabeli do Argentyny, by kierowała partią i ratowała ją od rozłamu.

Ma powstać nowa partia

OLAVO SETUBAL zapowiedział powstanie nowej partii politycznej w początkach przyszłego roku. Będzie to partia liberalna zajmująca centrum wśród istniejących partii

Olavo Setubal, były prezydent stolicy paulistańskiej i obecny prezes Banku ITAU, przewiduje sfurmowanie się

nowej partii politycznej, która zajmie trzecie miejsce pod względem liczby swych członków i swego prestżu. Nowa partia miałaby charakter liberalny i zajęłaby centrum partynę tj. ani lewicowy ani prawicowy. Do powstania nowej partii posłuży wielki kryzys jaki daje się zauważyć prawie we wszystkich pięciu istniejących partiach politycznych. Setubal nie ukrywa swego pragnienia, by do nowej partii wstąpił tacy wytrawni i popularni politycy jak Tancredo Neves i Aureliano Chaves. Są to bowiem ludzie, którzy przez swą mądrość i roztropną działalność polityczną zaskarbiли sobie wielki i zasłużony prestiż w całym społeczeństwie. Co więcej, Setubal jest przekonany, że Aureliano Chaves posiada największe dane, by stać się przyszłym prezydentem państwa. Swe wielkie zalety w rządzeniu wykazał już, gdy zastępował Prezydenta Figueiredo podczas jego leczenia się w USA. Oficjalnie powstanie nowej partii i nadanie jej nazwy ma nastąpić w początkach stycznia przyszłego roku.

◆ **BRASILIA** — Władze rządowe i partia PDS liczą na zatwierdzenie dekretu-prawa 2 065 przez Kongres dzięki poparciu ze strony partii PTB, której jedenaście deputowanych zagwarantują większość głosów. Ma się to stać w najbliższych dniach.

◆ **ANKARA** — Na skutek silnego trzęsienia ziemi w dwóch prowincjach Turcji: Erzurum i Kars — zginęło dwa tys. osób, a 20 - 25 tys. zostało rannych lub bez dachu nad głową. W dodatku gwałtowne deszcze utrudniły akcję ratunkową.

◆ **BRASILIA** — W kołach rządowych przyjmują się możliwości bezpośrednich wyborów na prezydenta państwa w wypadku gdyby w szeregach partii PDS nie doborze do jedyności ni wyborze kandydata.

◆ **WARSZAWA** — Władze PRL zaprowadziły system kartkowy na takie produkty jak masło, margaryna, smalec i słonina. Równocześnie PRON (Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego) wniósł prośbę do Sejmu, by przedłużyć termin amnestii.

Ważne Wydarzenia

◆ **MANAGUA** — Sandyniści — fanatycy poturbowali biskupa aukyliariusza stolicy Nicaragui i kilku księży, nie dopuszczając ich do celebrowania Mszy św. w ośmiu kościołach. Biskupi Nicaragui wnieśli protest do władz rządowych.

◆ **BRASILIA** — Instytut Statystyki IBGE obliczył, że w takich miastach jak São Paulo, Rio, Porto Alegre, Belo Horizonte, Recife i Salvador liczba robotników bez pracy wzrosła do 7,12 procent, wynosząc obecnie 874 136 osób.

◆ **ST. GEORGES** — W ręce amerykańskie dostały się cenne dokumenty o umowach zawartych między Granadą, Kubą i Koreą Półn. na temat dostarczenia liczonej broni i obecności wielu doradców Kuby wśród oddziałów wojskowych Granady.

◆ **LONDYN** — Polonia zagraniczna, zamieszkała w różnych krajach świata, obchodzi uroczystości datę Niepodległości Polski — dnia 11 listopada 1918 r.

◆ **WATYKAN** — Ojciec św. Jan Paweł II przyjął na audiencji premiera Szwecji Olafa Palme, który ocenił to spotkanie jako historyczne, gdyż nastąpiło po raz pierwszy od czasu reformacji czyli po 455 latach.

◆ **BRASILIA** — Nowym ambasadorem USA w Brazylii zamianowany został Diego Asencio na miejsce Anthony Motleya, który został sekretarzem d/s Ameryki Łacińskiej. Nowy ambasador USA jest pochodzenia hiszpańskiego.

PODŚLUCHANE...

55-LECIE CHORU ŚW. CECYLII

W niedziele dnia 30 października br. Chór św. Cecylii, działający przy kościele św. Stanisława w Kurtybnie, obchodził nieodczynną rocznicę: 55 lat swego założenia. Prawie dwa pokolenia śpiewaków przeszło przez zespół chórny, który od swego założenia wniósł sobie za cel kulturowanie polskich i brazylijskich pieśni religijnych, śpiewając je nie tylko podczas dorocznych uroczystości świątecznych, lecz także w każde niedziele. Było to wielkie poświęcenie ze strony członków tego chóru. Obecnie jedynie kilka osób kontynuuje w tym chórze od czasu jego założenia. Na szczególnie wyróżnienie zasługują: p. Helena Skalska, która wstąpiła do chóru jako młodzianka panienka, oraz p. Mirosław Florecki. Innych pierwotnych członków Pan Bóg już powołał do siebie. Wszystkim jest już wiadomo, że duszą chóru św. Cecylii była i jest nadal p. Helena Skalska, nieustraszona jego kierowniczką i działaczką społeczną. Można śmiało powiedzieć, że jej należy przypisać fakt, że Chór ten istnieje do dnia dzisiejszego, choć od pobytu Jana Pawła II w Kurtybnie przybrał nową nazwę: Chór Jana Pawła II. Do niego należą członkowie chóru św. Cecylii i Polskiej Grupy Folkloru w Paranie. Obchód 55-lecia uczczono uroczystą Mszą św. w kościele św. Stanisława, celebrowanej przez ks. Rektora Benedykta Grzymkowskiego, który w kazaniu poruszył trzy tematy: ostatni dzień misyjny, Lech Wałęsa i 55-letnia rocznica chóru. Podczas Mszy wykonano przepiękną mszę łacińską na cztery głosy mieszane — SALVE REGINA, a także kilka pieśni w języku polskim. Pomodlono się również w intencji Lecha Wałęsy, by Bóg zachował go w swej opiece i by nadal służył jako natchnienie i wzór dla polskich robotników i całego narodu polskiego. Po Mszy św. członkowie chóru razem z rodzinami raczyli się smacznym obiadem w restauracji União Juventus, zacieśniając jeszcze więcej węzły głębokiej przyjaźni które łączą członków tego chóru.

Po obiedzie przemawiało kilku mówców, m. in. ks. proboszcz August Kólek, który podniósł nieocenione zasługi p. Heleny Skalskiej, poświęcenie i ofiarności całego zespołu śpiewaczego. P. Florecki odczytał listę obecnych członków oraz już zmarłych, których pamięć zaskłania się głęboko w sercu żyjących. Kończącym punktem obchodu 55-lecia chóru św. Cecylii było odśpiewanie szeregu polskich pieśni religijnych i świeckich.

BOHATER KONFESJONALU

Był nim ks. Leopold Mandic, Kapucyn. Przyszedł na świat 12 maja 1866 roku w Castelnuovo Cátaro, w Jugosławii. Zamierzając młodego kapłana byli bracia obrządku wschodniego. Tych zamierzał przywrócić Kościołowi katolickiemu. Niestety, słabe siły fizyczne nie pozwoliły ziszczyć jego zamiaru. Z woli przełożonych swego zakonu, został skierowany do Włoch, by tam oddać się bohaterskiej pracy w konfesjonale. Ta była dla niego "chlebem codziennym". W konfesjonale przysiadawał za dnia i w nocy. Ze spokojem i w cierpliwości oddawał się tej żmudnej, pełnej odpowiedzialności pracy kapłańskiej, by pocieszać, rozstrzygać trudne i zawiśnięte problemy penitentów. Przede wszystkim, by rozgrzeszać Uprzywilejowany przez łaskę Bożą, nie szczędził słabych sił fizycznych, by na polu sumień ludzkich wywiązać się jak najlepiej, jak najsumienniej. Nic dziwnego, że jego posługi i rady ściągały penitentów, którzy licznie obiegali jego konfesjonal. Ten bohaterski spobielnik doczekał się niebieskiej nagrody z chwilą świętości śmierci, w Padwie 30 lipca 1942 roku. Jego stawiennictwa u tronu Bożego sprawiły, że zaledwie w 34 lata po śmierci doczekał się uroczystego aktu beatyfikacyjnego, dzień Jan Paweł II, dnia 16 października 1983 roku, uroczystość jednego świętego. Z tym momentem Jan Kościół jeszcze przede wszystkim my kapłani idący w ślady bohatera konfesjonalu.

Ks. Franciszek Maszner, CM.

ŚP. ANNA KUROWSKA

Córka Franciszki i Józefa Grochowskich, zmarła 14-go września 1983 roku w Kurtybnie.
Niech odpoczywa w pokoju!

Diretor Responsável: Pe. José Orlovski
Redatores: Pe. José Zajac e Pe. Jorge Morkis
Administração: Pe. Geraldo Valenga, Pe. João Ukachenski e Pe. Geraldo Setlik

COLABORADORES: Pe. Lourenço Biermiski, CM; Pe. Ladislaw Kozłowski, CM; Pe. Benedykt Grzymkowski, SC; Pe. Stanisław Turbański, SVD; Prof. Mariano Kauka; Sr. Maciej Sława Stępmiak; Sr. Ignacy Jesman; Sr. V. J. Szankowski; Sr. rzyński; Pe. Francisco Maszner, CM; Sr. Tadeusz Buk-Tomasz Lychowski; Sr. Stanisław Klimaszewski; Sr. Jan e Roman Wachowicz.

★ Os artigos assinados são de inteira responsabilidade de seus autores.

"...SWEGO NIE ZNACIE"

Po filmie "Vida e Sanguede Polaco" nieudolnie nakreconym, tendencyjnie przedstawionym przez swego "twórcę" wyzywającym się w prowokowaniu negatywnych reakcji po to jedynie, aby zwrócić uwagę na przesterwo swego "ego", jednej rzeczy nie mogłam zrozumieć:

— Dlaczego, kiedy do nas zwracają się o dane z życia Polonii, zawsze sięgamy w jednym, jedynym kierunku — człowieka na roli, zapominając, że przecież Polacy i Brazylianie polskiego pochodzenia byli pionierami i twórcami w tyłu innych dziedzinach.

W naszym kraju, w większości wypadków, tradycja jest raczej lekceważona. Sprawy drogie polskiemu sercu jak praca na roli, przywiązanie do ziemi, religia, kojarzą się z zacofaniem i biedą i nieomal zawsze, przywoźni na myśl tyle oszczerczych wypowiedzi z przeszłości. Do tych to wypowiedzi sięgają, jak do źródła wszystkich prawd o nas, powołani i niepowołani "przypiaciele" Polonii. Broń nas Panie Boże od przypiaciół, bo od nieprzyjaciół sami się obronimy.

Czas, już więc najwyższy, abyśmy sami w sobie rozbudzili świadomość, że polska etnia działała i dalej działa na wszystkich szczeblach życia naszej ojczyzny, karmi ją nie tylko chlebem, ale i wiedzą i sztuką, i wielką miłością dla bliźniego, a w wyzuciu potrzeb z pewnością jest pionierem na niezliczonych polach życia społecznego.

Z taką właśnie twórczością, mrowczą i pionierską pracą, pragnęłabym zapoznać naszą polonijną społeczność.

Tak jak z małego ziarenka zasilanego na urodzajnej niwie wyrasta olbrzymie drzewo i owocuje, tak ze szeregów serca, twórczej myśli, życia oddanego Bogu i ukoniu cierpien bliźniego, powstaje dzieło którego zasięg dąży do coraz większych poświęceń, a kretem swego działania obejmując coraz większe pola życia ludzkiego.

Mam na myśli działalność Brazylijskiej Prowincji Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo.

Tak jeszcze niedawno zjawiała się wśród nas, z odległej Polski, garstka zdecydowanych kobiet w uskrzydło-

nych, biały granatowych stado prosiak. Nadział tam sierocinicy nat czy koleżeńskich spotywiec. W tym rocent więk Miłosierdzia i i postępu, jedno dzieło wszelkie powo wdzieniczej. Brazyli Pielęgniarsk bour".

Jak powstał le w przemysły pływ na szerosy — dowiadzsy w 1938 r. Pracoci, nieodczynn Siostra Szwajty umysce, została stw stworzenia siojskiej. Ale dtego zamysłu szpital w ktorym: pracuje szkolic przyomowych, w wpielęgniarki.

Po dziesięciu dów, projekto rozpoczęła się budowy spręża cegiele Dyma został oddany użyciu Szpital ra das Gragas i powstała Szkoła stwa Pomocnicgem "Catarina La Instytucje Nosa Gragas. Na emnowicko Szkoły lana przez Przi z reprezentancji — Siostra kiewicz.

Natchleniam "Monsieur Vincenciego a Pauli ra Zgromadzenia sierzdzia, — w rgo Patrona: "Zmięd bedniekrych; za cele — arzyjskim Bu — 1, przyczym rafialny; za Mamiast". — Siostrym sercem i dała się swego ale bez walpazna dzialnie godnosc dzisz dzien pamioc 150 ty

Po jakich siostrze zborne dziesiosierzdzia?

lenos Aires z (Brazylia), Sarias (Argent b. Tytuł mistr Wyniki ek Pogon - Wic - Szombierki towicze - Bałty ełi prowadzą punktów.

Kwalifikac: ce nożnej: RF 2. W tabeli pr NI i Dania. Ho

W Vancouver tenisowy, wskiej tenisist wygrał Conrow.

Na niedzielnie odbyły się żni jeżdżyc zachocja. Polacy ze Nowojorskiej Wby Cosmosu wysster. Dochód z na pomoc d

WYBORY W BRAZYLIJSKIM STOWARZYSZENIU POLSKIEJ KULTURY IM. J. PIŁSUDSKIEGO W SÃO PAULO

Na Generalnym Zgromadzeniu Brazylijskiego Stowarzyszenia Polskiej Kultury im. J. Piłsudskiego w São Paulo w siedzibie własnej, przy Av. do Estado, 1.855 2-go października br. i na zgromadzeniu Rady Nadzorczej tegoż Stowarzyszenia 11-go października wybrano następujący skład osób na dwuletnią kadencję 1984 - 1985:

ZARZĄD:

Prezes — Zdzisław Wołoszyn; Wice-prezes — Janusz J. Majewicz; Sekretarz — Krystyna M. Zmitrowicz; 2-gi Sekretarz — Wojciech Jezierski; Skarbnik — Marian Sobolewski; 2-gi skarbnik — Marcos Rahal; Dyrektor Socjalny — Alina Wołoszyn; 2-gi dyrektor socjalny — Emilio Salvador Mercado; Bibliotekarz — Zofia Polakiewicz; Dyrektor siedziby — Eugenia Majewicz.

RADA NADZORCZA:

Adam Polakiewicz — prezes; Witold Zmitrowicz — wice-prezes; Irene Sobolewska — sekretarz; Marian Sobolewski, Bolesław Zuster, Brunisława K. Salvador, Danuta Jena M. Zmitrowicz, Marcos Rahal, Ludwika Modzelewska, Krystyna Polakiewicz, Adolf Bitner, Wojciech Jezierski, Zofia Casemiro Mackiewicz, Alina Wołoszyn, Edwardas Mackievicius, Estanislaw Pirok i Roman Skowronek.

KOMISJA REWIZYJNA:

Joana Rahal, Leon Zackiewicz i Andrzej Chrobak.

Śp. Karolina z Kondolewiczów Górecka

Urodzona w Krakowie 4-11-1894 roku, wdowa po śp. Piotrze kim, zmarła w São Paulo 10-10-1983 roku, pozostawiając w żałobie Jacka i wnuczkę Marię Aidę oraz rodzinę w Polsce.
Pochowana została na cmentarzu w São José dos Campos, SP.

Órgão de propriedade da Congregação da Missão e editado pela Gráfica Vicentina Ltda.

EXPEDIENTE: "LUD"

Registrado no Cartório de Títulos e Documentos do 1.º Ofício de Curitiba: Livro "B" N.º 128 de 9-12-1946. Averbação sob N.º 62.080 de 22-3-1962. Registro no Instituto Nacional de Propriedade Industrial — Protocolo 12.074 de 29-4-1974.

UWAGA! — Wszelką korespondencję: listy, czek, Pagamento, prosimy adresować i przekazywać na: VICENTINA LTDA. — Alameda Cabral 846, Curitiba. Telefone: 222-1057 (PABX) — 80.000 Curitiba, SP.

GODZINY PRZYJĘĆ: Od poniedziałku do piątku: od 7,30 do 11,00 i od 14,00 do 17,00. W soboty: od 8,00 do 10,00.

PRENUMERATA "LUDU" NA ROK 1983

Pocztą zwykłą: W Brazylii — za rok 1983 W krajach północno i połudn.-amerykańskich W Europie, Azji i Oceanii Cena egzemplarza .....

**PRZEMYSŁ SAMOCHODOWY
DŹWIGNIĄ GOSPODARKI USA**

Podaż na nowe samochody jest tak wielka, że przemysł opóźnia się z wykonaniem zamówień. Zarządy trzech wielkich koncernów samochodowych spodziewały się poprawy, ale nie tak znaczącej. W tym roku sprzedaż samochodów jest o 40 procent większa niż w roku ubiegłym (najgorzej) dochód GM jest wyższy o 68 procent, Ford o 165 procent, Chryslera o 190 procent. Chrysler zapowiedział spłacenie \$ 1,2 biliona pożyczek, gwarantowanych przez rząd federalny. Spłata długów jest warunkiem wznowienia wypłaty dywidend akcjonariuszom.

Znacznie większe niż przewidywano ożywienie w przemyśle samochodowym wywarło dodatni wpływ na szereg innych gałęzi gospodarki. Przemysł samochodowy zużywa około 15 procent stali produkowanej w Stanach Zjednoczonych, 60 procent gumy, 62 procent ołowiu i 12 procent aluminium. Do tego musimy dodać szkło, tworzywa sztuczne itp.

Około 12 milionów ludzi, jeden z sześciu zatrudnionych (poza rolnictwem) żyje z samochodów: pracuje przy ich produkcji, na stacjach benzynowych, w warsztatach, składach i u sprzedawców. Ponad 10 procent dochodów stanów pochodzi z podatków od samochodów (łącznie ponad \$19 bilionów). Skarb federalny otrzymuje z tego \$1,6 od \$6 do \$7 bilionów.

**WIADOMOŚCI
SPORTOWE**

Jedenastka Brazylii rozegrała mecz rewanżowy z reprezentacją Urugwaju. Mecz odbył się w Salvador — stolicy stanu Bahia. Mecz ten Brazylija musiała wygrać, by po porażce w Montevideo mógł się odbyć trzeci decydujący mecz w stolicy Paragwaju.

W meczach o Puchar Europy spotkały się jedenastki następujących państw: RFN - Turcja 1x0, Węgry - Dania 1x0. Natomiast w spotkaniu warszawskim Bułgaria zwyciężyła Czechosłowację 3x1, przyczym mecz odbył się w Pradze. RFN zaś zwyciężyła Austrię 3x0.

Prepekt Rzymu — komunista Ugo Vetere nosi się z myślą zbudowania wielkiego, reprezentacyjnego stadionu piłkarskiego w stolicy Włoch. Wadion ten z ukończonym już projektem miałby mieścić 150 tys. widzów.

Mundialito mistrzów siatkówki odbyło się w tenos Aires z udziałem drużyn Pirelli i Brades (Brazylia), Santal Parma (Włochy), Obras Sartalarias (Argentyna) i jedna drużyna amerykańska. Tytuł mistrza uzyskał zespół siatkarzy Pirelli.

Wyniki ekstraklasy polskiej: Motor - LKS Pogoń - Widzew 2x0, Ruch - Zagłębie 2x0, Wisła - Szombierki 2x0, Górnik Zabrze - Lech 1x0, GKS Katowice - Bałtyk 4x0, Górnik - Cracovia 2x0. W tabeli prowadzi Lech i Ruch mający te samą liczbę punktów.

Kwalifikacje kobiece do mistrzostw świata w tenisie nożnej: RFN - Holandia 1x1, Belgia - Dania 2x0. W tabeli prowadzi Holandia i Belgia przed RFN i Danią. Holenderki i Dunki mają zapewniony awans.

W Vancouver - Kanada rozegrany został turniej tenisowy, w którym Jimmy Connors pokonał amerykańskiego tenisistę Wojtkę Fibakę 6x3, 6x2. Turcja wygrał Connors, zarabiając sumę 100.000 dolarów.

Na międzynarodowych zawodach hipicznych które odbyły się w Bułgarii, Puchar Narodów zdobyli jeźdźcy zachodnio niemieccy, przed Czechosłowacją. Polacy zajęli czwarte miejsce.

Nowojorski klub Cosmos rozegra mecz z reprezentacją Wybrzeża Kości Słoniowej. W drużynie Cosmosu wystąpią słynni gracze Pelé i Beckenbauer. Dochód z tego meczu przeznaczony zostanie na pomoc dla głodujących dzieci.

**Rzeczy ciekawe
i prawdziwe**

PRZERAŻAJĄCO PRZELUDNIONY EGIPT

Ludność Egiptu wzrasta o milion dusz co 10 miesięcy; dochodzi dzisiaj do 45 milionów, podczas gdy w roku 1900 ludność tego kraju wynosiła tylko 4 miliony. Co dało Egipcjowi uzyskanie Syngaju? Pewien sukces prestiżowy, jak Falklandy Anglii, ale poza tym, co się zmieniło? Na tej kamiennej, sprężonej niemilosiernym słońcem pustyni nic nie rośnie i nigdy rosnąć nie będzie, nawet nomadzi stamtąd uciekają. A w dolinie Nilu, o najżyźniejszej ziemi na świecie, ale która stanowi tylko 4 procent powierzchni Egiptu (milion km kw.) zostaje już dosłownie STANDING ROOM ONLY. Pół ubywa co dzień, bo rozrastają się miasta, fabryki, szosy, lotniska. Egipt był spichlerzem starożytnego świata i do ostatniej wojny był wielkim eksporterem pszenicy. Dzisiaj Egipt musi co roku zboże importować. O poprawie stopy życiowej nie ma mowy.

Wszelako w latach 1981 i 1982 liczba urodzeń w Egipcie miała lekką tendencję znikową, jakiś ułamek procenta, ale jednak. Ekspertcy, zawsze optymistyczni, twierdzą, że w roku bieżącym te tendencje zniknąwie się w każdym razie utrzymają; sądzą, że może to przejaw nowej fali demograficznej, która w końcu pozwoli na stabilizację ludności Egiptu na poziomie 50 czy 60 milionów ludzi. Specjaliści nie są zgodni co do przyczyn tej mikroskopijnej zmiany urodzeń. Jedni sądzą, że jest to skutek tego, że coraz więcej kobiet pracuje zarobkowo, inni, że zmniejsza się urbanizacja (więcej ludności po miastach — Kair ma już pono 8 milionów mieszkańców i jest największym miastem w Afryce), inni — że z walki z analfabetyzmem i wysiłków rządu.

Cały Bliski Wschód jest przeludniony, jak i Karajby. Są to dwie zapalne części świata.

JĘZYK LICZB

Skończyły się czasy, w których można było śledzić różne transakcje pomiędzy Wschodem i Zachodem, ponieważ było ich tak niewiele. Aby uzyskać spojrzenie na całość, trzeba się odwołać do suchego języka liczb. Wynika z nich że rynek krajów socjalistycznych niewiele tylko stracił na znaczeniu, choć doszło do istotnego ograniczenia importu z powodu trudności płatniczych.

Kraje EWG eksportują do krajów socjalistycznych za 19,1 mld dol., Stany Zjednoczone za 4,3 mld dol., a Japonia za 4 mld dol. Przeszło połowa dostaw z EWG to maszyny i pojazdy oraz towary przemysłowe. Natomiast interesujący jest fakt, iż wartość produktów rolnych z EWG, kupowanych przez kraje socjalistyczne, równa jest amerykańskiemu eksportowi rolnemu do naszej części świata.

Polityka wpływa na handel, tak jak wymiana towarów działa na stosunki polityczne. Pokazują to najnowsze dane, opublikowane przez tygodnik "Ekonomiceszkaja Gazeta". Wynika z nich, że wartość wymiany handlowej pomiędzy Związkiem Radzieckim i krajami kapitalistycznymi wynosiła w pierwszym półroczu 26,5 mld dolarów i była tylko o pół procenta niższa od obrotów sprzed roku. Natomiast gwałtownie, bo o 42 procent, zmalał handel radziecko-amerykański. W ciągu sześciu miesięcy sprzedano i kupiono towarów tylko za miliard rubli, czyli 1,36 mld dolarów.

Tym samym wymiana radziecko-amerykańska znalazła się na poziomie najniższym od dziesięciu lat. "Ekonomiceszkaja Gazeta" komentując te fakty stwierdziła, że Stany Zjednoczone dążą do zerwania normalnych stosunków handlowych pomiędzy Wschodem i Zachodem. Ma to swoje następstwa.

Dla Związku Radzieckiego najważniejszym partnerem na Zachodzie pozostaje RFN (4,5 mld dol. obrotów w półroczu), na drugim miejscu utrzymuje się Finlandia (3,3 mld dol.). Połowa radzieckiego handlu to wymiana z krajami socjalistycznymi. Udział krajów kapitalistycznych wynosi 30 procent.

Jak z tych liczb widać, handel przetrzymał kryzysowe próby i może przyczynić się do poprawy klimatu już w niedalekiej przyszłości.

Karol Szynzielorz

KANAREK

Złośnicy nazywają go popiskującą cytryną, zwolennicy — słowikiem naszego domowego azylu. Ale, tak czy inaczej, kanarek jest u nas najpopularniejszym chyba ptasim gatunkiem hodowanym w mieszkaniach.

Jego historia jest zarazem dydaktyczną opowieścią o przelamaniu — przez zrzadzenie losu — monopolu hodowlanego. Kanarki dzikie, zamieszkujące Madagę i Wyspy Kanaryjskie, zostały w XVIII wieku sprowadzone na europejski kontynent i tu krzyżowane ze słowikiem i ziębą. Monopol na handel nimi posiadała Hiszpania. I dobrze strzegła swoich zyskowych praw. Alieści, pewnego dnia, okręt wiozący śpiewający ładunek rozbił się na Morzu Śródziemnym. Kanarki pofruwały na Elbę, gdzie już zaopiekowali się nimi Włosi. Stamtąd kanarki szybko rozprzestrzeniły się w głąb Europy.

Jednym z tajników hodowli tego ptaka był i jest dobór kolorystyczny. W Anglii, przez dodanie do karmy specjalnych korzeni, udało się uzyskać kolor orange. W Polsce, dla uintensywnienia barwy, karmi się kanarki marchewką. Nie jest to jednak recepta doskonała — wypracowany odcieln utrzymuje się do zmiany upierzenia, potem trzeba zaczynać od nowa.

Lepsze efekty daje selekcja i krzyżowanie. Obecnie, oprócz złotych, hoduje się kanarki zielone, oliwkowe, brązowe, miedziane, pomarańczowe, białe, a krzyżówka z czyżkiem ognistym dała kolor czerwony.

Uczenie kanarka śpiewu oraz egzaminowanie i komisyjne ocenianie jego osiągnięć — zgodnie z wymaganiami zapisów nutowych — to cała skomplikowana procedura znana jedynie co bardziej wtajemniczonym hodowcom. Dla zwykłego amatora wystarczy wiedza, że śpiewają tylko samce, a i milkną w okresie zmiany upierzenia — co na ogół następuje w miesiącach letnich.

CZY "ELEKTRONICZNY" CZŁOWIEK

Setki tysięcy ludzi żyją dzięki elektronicznym rozrusznikom serca. Przyjęto już za pewnik, że chirurgzy potrafią zastąpić sztucznym unieruchomiony staw biodrowy. Nie zdziwiło też konstruowanie w Utah i wszczepianie pacjentowi sztuczne serce. Przyzwyczailiśmy się do podobnych medycznych sensacji.

Tymczasem w laboratoriach medycznych narodziła się nowa dyscyplina medycyny — bionika. Oto w USA lekarze i elektrycy zaczynają realizować niemalże ideę Frankensteina. Zaczyna się stosować sztuczna skóra, która pomaga wyleczyć ciężko poparzonej i sztućczą krew, umożliwiającą transfuzję tam, gdzie nie ma po ręką banków krwi. Zainteresowanie naukowców-elektryków medycyną doprowadziło do sensacyjnych konstrukcji. Jednocześnie w Utah i w Bostonie, w końcowym stadium opracowań znajdują się sztuczne ręce. Bioinżynierom amerykańskim udało się opracować mikrokomputerowy system połączenia ich z układem nerwowym i uruchomić je mikro-silniczkami, a stawy i mięśnie zastąpić przegubami i dźwigniami. Zaawansowane są prace nad opartą na podobnym założeniu nogą. Prowadzi się też badania rozwojowe elektronicznego ucha, a już dziś naukowcy myślą o budowie sztucznego oka, połączonego z mózgiem elektrodami i wykorzystującego mikrokamerę telewizyjną.

Czyżby nadchodził czas skonstruowania poetyckiej wizji Mary Shelley, sztuczne człowieka — Frankensteina? Naukowcy amerykańscy podkreślają stanowczo, że ich badania nie są tego rodzaju sztuką dla sztuki, a służą mają wyłącznie przywracaniu zdrowia kalekom. Jednocześnie zastrzegają się, że nawet współczesna elektronika nie jest w stanie konstruować wszechpólnych narządów wewnętrznych: płuc, nerek, wątroby. Przyznają też skromnie, że ich konstrukcjom daleko do doskonałości cudu inżynierii, jakim jest żywy organizm człowieka.

33 NIEDZIELA ZWYKŁA

EWANGELIA WEDŁUG SW. ŁUKASZA — 21, 5-19

✠ A kiedy niektórzy mówili o świątyni, że jest przyozdobiona pięknymi kamieniami i ofiarowanymi klejnotami, On rzekł: Przyjdą dni, że z tego, co widzicie, nie pozostanie kamień na kamieniu; wszystko będzie zwalone. Zapytali Go tedy: Nauczycielu, kiedy się to stanie i co będzie znakiem, że już się zaczyna? On zaś rzekł: Uważajcie, żeby was ktoś nie uwiódł. Przyjdzie bowiem wielu (rzekomo) w imię moje i będą mówić, że to Ja jestem i że czas już nadszedł. Nie idźcie za nimi! Gdy usłyszycie odgłosy bitych i przewrotów, nie bójcie się. Musi się to najpierw stać, ale jeszcze nie zaraz będzie koniec. Mówił do nich wtedy: Po-wstanie naród przeciwko narodowi i królestwo przeciwko królestwu. Będą się zdarzały trzęsienia ziemi, a w niektórych okolicach zaraza i głód dotkliwy. Na niebie pojawią się przerażające widma i cudowne znaki. Lecz jeszcze przedtem wystąpią przeciwko wam, będą was prześladować, wydawać synagogom i wtrącać do więzień, wodzić przed królów i namiestników z powodu mojego imienia. Jednak to będzie o was (dobrze) świadczyć. Postanówcie sobie też w waszych sercach nie myśleć o tym, jak macie odpowiadać. To Ja bowiem zesłałem wam dar mowy i mądrości taką, że nie będą się mogli jej oprzeć nawet wszyscy nieprzyjaciele wasi. Będą zaś wydawać was w ręce nieprzyjaciół nawet wasi rodzice, bracia, krewni i przyjaciele i niektórych spośród was pozabiją życia. Z powodu mojego imienia wszyscy będą was mieć w nienawiści. Lecz nawet jeden włos z głowy waszej nie przepadnie. Dzięki swej wytrwałości ocalicie wasze dusze.

+

Corocznie pod koniec roku kościelnego i na początku nowego czytana nam Kościół święty ewangelie o Sądzie Ostatecznym. Te przepowiednie Chrystusowe są wielkiego znaczenia dla dusz naszych. Widać to już z samych zapowiedzi Boskiego Zbawiciela. Dwie rzeczy Chrystus podkreśla: pojawienie się fałszywych proroków i prześladowanie wyznawców Chrystusa.

Jesteśmy świadkami gorączkowej propagandy błędów religijnych, z Biblią w ręku. Podziwiamy gorliwość szerzących Pisma świętego, jeno nie pochwalamy ujemnego nastawienia do Kościoła katolickiego założonego przez samego Jezusa Chrystusa, podczas gdy inne religie chrześcijańskie, założone zostały przez ludzi. Chcieli oni zreformować Kościół, nie zostawiając go w spokoju. Nie dziw, iż popadli w herezje, bo jedne prawdy objawione przyjmują, a drugie odrzucają.

Ewangelii nie można tłumaczyć na swój sposób: albo ją się przyjmuje, albo odrzuca; trzeciego wyjścia nie ma.

Jedną z niekztałconych przez nich prawd Bożych, to rzychi koniec świata i zbawienie jeno ich wyznawców. Wszyscy zaś katolicy będą potępieni (według nich) za bawchwalstwo. Mówią, że katolicy adorują Matkę Bożą, świętych i obrazy. Stara to ich śpiewka, odgrzewana od czasu do czasu już od początków Kościoła przez tak zwanych obrazobórców. Kościół wielokrotnie wyjaśnił, iż katolicy czczą Matkę Bożą, świętych i obrazy, a nie katolicy chwalstwo. Ale co robić. Na głupotę ludzka nie ma lekarstwa i tak ich nie przekonamy. Powtórze ludzka nie ma lekarstwa, nawet od czasu do czasu podają ciagle o świat idzie naprzód. To Chrystus powiedział wyraźnie: "A o dniu oym i o onej godzinie, nikt nie wie, jeno Ojciec" (Mat. 24,36). A pnyśnienie się że oni jeno się zbawia, jest zaprzeczeniem nauki Chrystusa, który przyszedł zbawić wszystkich. (Jan 3,16).

P. S. — Przeczytaj 1 Lekcję: Mat. 4,12 i 2 Lekcję: 2. P. N. Tess. 3,7-12.

EKUMENICZNA DEKLARACJA NA TEMAT "ŚWIĘTYCH OBOWIĄZANIE"

Zakończony w dniu 15 września na Malcie VI Międzynarodowy Kongres Mariologiczny dał okazję teologom angielskim, luteraniskim, reformowanym i prawosławnym do spotkania się z teologami katolickimi na temat Świętych Obowiązków i miejsca Maryi w tej społeczności. W ogłoszonym wspólnym oświadczeniu czytamy: "Wszystcy uznajemy istnienie jedności świętych jako tych, którzy na ziemi zjednoczeni są z Chrystusem, będąc żywymi członkami Jego Mistycznego Ciała. Podstawą i centralnym punktem odniesienia tej jedności jest Chrystus, Syn Boży, który stał się Ciałem i głową Kościoła, by zjednoczyć nas z Ojcem i z Duchem Świętym. Jedność ta łączą z Chrystusem oraz wyznawców Chrystusowych między sobą, suponuje ona solidarność, która wyraża się również we wzajemnej modlitwie.

Sam fakt, że Chrystus modlił się za nami w niebie, wskazuje, iż śmierć nie przerywa jedności tych, którzy za życia zjednoczeni byli z nami braterstwa w Chrystusie. W tym kontekście zrozumiałe jest wstawianictwo Świętych za nami, podobne do modlitwy, jaką odmawiają jedni za drugich. Wstawianictwa wiernych nie można pojmować jako informowania Boga o naszych potrzebach, chodzi o otwarcie się na wole Boga dla nas i dla innych, o braterską miłość. W kontekście tej doktryny zrozumiałe staje się miejsce, jakie zajmują Maryja, Matka Boże. Właśnie Jej relacja do Chrystusa nadaje Maryi w Świętych Obowiązkach wyjątkową rolę. Ponadto modlitwa Maryi za nas powinna być rozważana w kontekście całego Kościoła, niebieskiego, opisanego w Apokalipsie. Maryja modli się wraz z całym Kościołem, jak modliła się w oczekiwaniu na Zesłanie Du-cha Świętego".

KOŚCIÓŁ DZISIAJ

NIĘGIĘTY KAPŁAN NIEMIECKI

Hitlerowcy zamordowali około 4.000 kapłanów katolickich. Dzieje proboszcza katedry św. Jadwigi w Berlinie, opisanie przez O. Ogiernannę w książce pt. "Do ostatniego tchu" (wyd. polskie Editions du Dialogue, Paryż 1983, obrazują los tych spośród niemieckich katolików, którzy zdołali się na odwagę obrony swych zasad. Proboszcz Bernhard Lichtenberg odmawiał publicznie w swej katedrze modły za Żydów, uwięzionych kapłanów i zakonników, oraz innych braci cierpiących prześladowanie. Doprowadziło go

to do skazania na więzienie, potem pobyt w obozie i śmierć z wycieńczenia.

Zarzucono mu robienie krytycznych notatek osobistych z okazji lektury Hitlera, jak również otwarte odrzucenie światopoglądu narodowo-socjalistycznego jako sprzecznego z duchem chrześcijańskim.

W więzieniu badano Lichtenberga co pewien czas aby "spokorniał". Lichtenberg był twardym i konsekwentnym człowiekiem. Brał swoje chrześcijaństwo na tyle serio, że nie zawahał się nawet wyrazić gotowości pójścia wraz z prześladowanymi Żydami do ghetta i obozu.

PIĘĆ LAT PONTYFIKATU

(FRAGMENTY)

Pięć lat sterowania nawą Kościoła przez Jana Pawła II to pontyfikat niezwyczajny, niebywały, bardzo odmienny od poprzednich. Świadczy o tym cechy zewnętrzne, styl Jana Pawła II, jego "sposób bycia Papieżem", odrzucenie wszelkiej hierarchiczności, której symbolem były w niedawnej przeszłości sędzia gwardia i potrójna tiara. Jego bezpośredniość, prostota, pełen wzajemnej miłości kontakt z ludźmi, z masami ludzkimi, walcącym — jak w krajach języka hiszpańskiego: "Juan Pablo Segundo, te quiere todo el mundo!" — Ciebie kocha cały świat! Ta olbrzymia nie mająca precedensu popularność, pobowocna nie tylko funkcja, ale moze przede wszystkim najbardziej atrakcyjna dla środków społecznego przekazu, prasy, telewizji, te setki jeśli nie tysiące publikacji, książek, albumów i orędzi, wydawanych w tylu językach świata. I wreszcie to już powszechne uznanie Jana Pawła II za najwyższego dziś autorytet moralny w świecie, uznanie nie tylko przez katolików, nie tylko przez chrześcijan, nie tylko przez ludzi wierzących.

Pontyfikat niebywały, odmienny, a przecież stanowiący wyraźną kontynuację dzieła Jego poprzedników, zwłaszcza Jan XXIII i Pawła VI. Można powiedzieć, że Jan Pawł II jest choć jeden z głównych twórców dzieła soboru — w centrum "dowodzenia" Kościołem. Karol Wojtyła jako młopliwie silnie odciągnął się na Jego formacji, który niewątpliwie antyentuzjazmem biskup i metropolita krakowski odnosił się do dzieła soborowej odnowy i jaką wagę przykładał do wprowadzenia. Tu ma źródło wątek kontynuacji dzieła poprzedników przez Jana Pawła II.

Odmiennością pontyfikatowi ma jednak źródło w zmieniającej się sytuacji, tak w Kościele, jak i w świecie. W Kościele przy niewątpliwych oznakach wzrostu vitalności rzych regionalnych świata, trwają nadal objawy, zwłaszcza w niektórych posoborowym kryzysem, wyrażającym się w kwestionowaniu doktryny Kościoła, osłabieniu dyscypliny, spadku praktyki religijnej i w różnych formach kontestacji. Co ważniejsze, trwa rzy się materializm praktyczny i laicyzacji, zezelacji konsumpcyjnej, co także w społeczności katolickiej powoduje osłabienie zmysłu transcendentnej, zanik poczucia sensu ludzkiego istnienia i świadomości prawdziwego powołania człowieka.

Wiadomo też, jak bardzo w ostatnich latach zaostrzyła się społeczno-polityczna sytuacja świata: wybuchające co chwinięspawiedliwość społeczną i niedza ogromnych mas, przewrą człowieka na skalę mającą niewiele precedensów w historii.

W obliczu tej sytuacji, to co można nazwać programem pontyfikatowi Jana Pawła II jest — w gruncie rzeczy — bardzo proste. Umacniać bractwo w wierze, to znaczy pogłębiać i oczyścić działania zgodnego do życia zgodnego z wiarą oraz pogłębiać jedność Kościoła z powołaniem chrześcijańskim. Dalej: kalnymi i ich wizer, wzmacniać współpracę między Kościołami lo-rzec jedności całego chrześcijaństwa. Wreszcie: działać na i głosi Ewangelię miłości, sprawiedliwości i pokoju, wskazywać kim są głosi temu światu oredzie o wielkości i godności człowieka. Teologia Jana Pawła II to — można by rzec — w chrysdroga Kościoła" — mówi Jan Pawł II. "Człowiek jest "Dives in misericordia" czy encykliki: "Redemptor hominis", jak też nazwano Jana Pawła II "Papieżem Praw Człowieka", bo jak nikt przed nim występuje w obronie tych praw, w nazwał po imieniu wszelką niesprawiedliwość, krzywdę czy gwałt.

Jerzy Turowicz

XI PIELGRZYMNIEZTWO DO CZACZEJ NA GORZE

Pod hasłem Polski Walczącej kobiety rzymskiej, wycieczki zjednoczonej Królowej, cięstwo pod w 1683 r. — pracości na w dniu 11 września

Przybyli do Zolnierz Polak przesłał z Egram do Epa na ręce Prymasa Józefa Glempa wierał prośbę rań w celu wyso za beatyfikacji Tysiąclecia kani na Wyszynskich latach okupacji nem Polski W

Pielgrzymi uczyli pamięć szpasterstwa ski Walczącej 1982 i kapelana Powietrznych w tani 1939-1945 lania Sasnowicko

Koncelebracja przewodniczący Monte Cassino Studzinski Jasnogórski Erem Osiaty słowach powia przybyłych uszczególnie palę pamięci ludzkie stwa tysiące wchało homilia szpasterza ds ski Walczącej cława Karłowicz

Uroczystość, iż niezbedn odpowiadaniem coś Polskę

ROZWIJ W MARYJNE W Paryżu p 11 zgromadzeń Kongregacji Narodów, w który czyno 27 kardynałów, przedstawic nów i Papieżowi nych, zakonniczy 1983 roku Wenus McDe

Podczas audancjnej uczestnictwo nie obrad, Ojciec kreslił: Od czasu apostości nigdy nie męzasadniczym ciele galiczenia. Nie wprawdzie potymy problemow wości, rozwija nności sumienia ielskich i pr

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

Wyniki pracy duze. Wystarcz tytułacje prze do utworzoneo nyznano bezbro lach 111 nowym misyjnych; Epa pochodzenia mas 30 proc. w Afryce m polu walki Azji; utworzono niszszych i wyspaesie. — Aleks (Z Biuletynu — USA).

DEPESE GRATULACYJNE DO WAŁĘSY

A oto adres laureata: Gdańsk, ul. Pilotów 17, tel.: 011-48-98 53-24-23. Przy okazji, ważna wiadomość: połączenia między Stanami Zjednoczonymi a Polską są obecnie automatyczne, wystarczy wyrecić numer.

Papież Jan Paweł II wystosował depeszę z gratulacjami do Lecha Wałęsy na wieść o przyznaniu mu Pokojowej Nagrody Nobla. Oto jej treść, w przekładzie z angielskiego:

"Z okazji przyznania Panu Pokojowej Nagrody Nobla przesyłam Panu serdeczne gratulacje. Szczególną wymowę ma fakt, że w ten sposób honorujemy siłę woli i wysiłki podjęte z intencją na rozwiązanie trudnych problemów robotników i społeczeństwa w Polsce".

Ronald Reagan — prezydent Stanów Zjednoczonych. — Tu, w Departamencie Pracy, chcielibyśmy przekazać swoje gratulacje przywódcy związkowemu w wielkiej odwagi moralnej, Lechowi Wałęsie, który właśnie został wyróżniony Pokojową Nagrodą Nobla. Ta nagroda jest dowodem uznania nie tylko dla jego wysiłków stworzenia w Polsce wolnych związków zawodowych, lecz także dla roli, jaką odegrali miliony Polaków popierających "Solidarność". Rząd Polski stara się skazać Lecha Wałęsę na nieistnienie i zniszczyć ruch związkowy, który on pomógł zbudować. Lecz nie można zniszczyć nadziei płynącej w sercu narodu. Poparłszy udzielane Wałęsie przez naród polski, podobnie jak niedawna wizyta w Polsce Jego Świątobliwości papieża Jana Pawła II wykazują niebezpieczeństwo podejmowanych przez rząd polski prób wyeliminowania z pamięci ludzkiej postaci Lecha Wałęsy i reprezentowanych przez niego idei. Pokojowa Nagroda Nobla stanowi dowód, iż pan Wałęsa nie został zapomniany przez przyznający ją międzynarodowy komitet. Możemy jego i jego rodaków zapewnić, iż niezbędnym jest, aby władze polskie porzuciły politykę konfrontacji i zwróciły się ku polityce porozumienia z całym narodem polskim. Mam głęboką nadzieję, że skorzystają z nadarzającej się okazji.

W Paryżu premier Francji Pierre Mauroy oświadczył Zgromadzeniu Narodowemu, że Wałęsa jest człowiekiem, który walczy o wolność niemal najbardziej uniwersalny sposób".

W Ottawie izba niższa Parlamentu uchwaliła w domyślnie wystosowanie telegramu do Lecha Wałęsy z gratulacjami w imieniu całego 25-milionowego narodu kanadyjskiego".

Fenis McDermott, przewodniczący Labor Congress, centrali liczącej 2 mln członków, także wyraził depeszę z gratulacjami w imieniu własnym i członków swojego związku.

Giorgio Benvenuto, przewodniczący socjalistycznej centrali związkowej UIL we Włoszech oświadczył: "Przyznanie (nagrody) jest hołdem dla Lecha Wałęsy, który w pełni na to wyróżnienie zasłużył. Niezależnie od ogromnego poświęcenia Wałęsy i członków Solidarności dowiedli, ryzykując swym doświadczeniem, że pokój i poszanowanie dla obywatelskich i pracowniczych wolności są niepodważalne".

Sołenicyn o Wałęsie: Przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie — to wspaniała chwila dla Komitetu. Poprzednio zdarzało się niestety, że Komitet uznawał za działalność pokojową agitację przed agresorem. Dziś tę nagrodę przyznano bezbronnemu człowiekowi wielkiego ducha, najwybitniejszemu bojownikowi nie tylko o wolność swojego narodu, ale i o przyszłość całego narodu: bojownikowi, który walczył na najtrudniejszym polu walki w najciemniejszym dla Polski czasie. — Aleksander Sołenicyn.

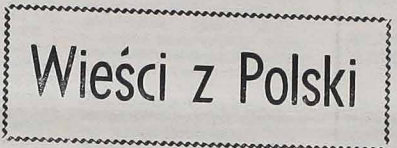
(Z Biuletynu Polskiego Stronnictwa Ludowego — USA).

NOWE TORY DLA KOLEJKI NA GUBAŁÓWKĘ

W ciągu 45 lat istnienia kolejka linowo-terenowa Gubałówkę w Zakopanem wywoził swoimi kamiennymi wagonami z górą 55 milionów pasażerów.

Przed miesiącem rozpoczęto wymianę zużytych szyn na nowe. Nowe tory o łącznej wadze blisko 100 ton wykonali bytomscy hutnicy z huty "Pokój". Do wymiany podtworzą zużyto także 40 wagonów tłuczniaka.

4 ub. Miesiąc kolejarze z Polskich Kolei Linowych w Zakopanem oraz 15-osobowa ekipa z gdańskiego Przedsiębiorstwa Zmechanizowanych Robot Drogowych zakończyli dzieło wymiany torów. Po niezabędnych pracach "kosmetycznych" popularny zakański tramwaj na Gubałówkę wznowił działalność 7 października.

W hołdzie dzieciom Warszawy

POMNIK MAŁEGO POWSTAŃCA

Zmierowiona chłopięca twarz. Spod zbyt dużego chełmu spoglądają czujne oczy. Zbyt obszerne odzienie zsuwa się z wątlých ramion. Na rękawie powstańcza opaska. Drobne dionie z wprawą choć nie bez wysiłku dźwierzają największy skarb tamtych dni — pistolet maszynowy. Olbrzymie, śmieszne w innej sytuacji buciory dodają tragiczmu tej postaci.

Mały powstańca warszawski — dziecko, jakich setki walczyły w Powstaniu Warszawskim. Roznosili pocztę, broń i amunicję, szli z butelką benzyny na hitlerowskie czolgi, walczyli z bronią w rękę jak ich starsi koledzy. Taki właśnie pomnik poświęcony dzieciom Warszawy stanął w stolicy Polski, na Placu Zamkowym u zbiegu ulic Podwale i Wąski Dunaj. Przywodzi na pamięć dzieci, którym okrutna rzeczywistość odebrała urok dzieciństwa i wczesnej młodości. Nie pozwala zapomnieć o najmłodszych obywatelach Warszawy zdecydowanych na śmierć i życie walczyć z wrogiem.

Inicjatorem wzniesienia pomnika jest Stożeczna Komenda Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego im. Bohaterów Warszawy. Harcerze sami zebrali pieniądze na Pomnik Małego Powstańca. Poza tradycyjną zbórkę makulatury i butelek sporą sumę uzyskali pracując przy pielęgnacji lasów oraz organizując harcerskie przeglądy piosenek, kiermasze oraz występy zespołów muzycznych.

Zbiórce pieniędzy towarzyszyła akcja "rok z bohaterem" podczas której warszawscy harcerze zapoznali się z historią Powstania Warszawskiego, a w szczególności z działalnością powstańczej poczty polowej. Dotarli do autentycznych powstańczych przesyłek i ocalalych uczestników powstania, którzy w tamtych dniach byli ich rówieśnikami. Uporządkowali także wiele miejsc uświęconych krwią Polaków walczących o wolność swej Ojczyzny.

Chłopiec z brązu, naturalnej wielkości (1,4 m) jest dziełem znanego rzeźbiarza profesora Jerzego Jarnuszkiewicza. Małego Powstańca, jako małą, 30-centymetrową figurkę twórca wyrzeźbił już w 2 lata po Powstaniu Warszawskim.

Chciał w ten sposób utrwalić i przekazać dramat ludzki, który był i jego udziałem. Posażek zgłoszony został na konkurs małych form rzeźbiarskich i otrzymał wyróżnienie. Statuetka stała się bardzo popularna. Wzruszała i wstrząsała. Liczne jej odlewy gipsowe i mosiężne przedostały się także za granicę. Później zrodziła się myśl robienia z tej rzeźby pomnika. W zrealizowaniu jej — jak wspomnieliśmy — pomogli swą pracą warszawscy harcerze.

Posąg został odlany w Warszawskich Zakładach Mechanicznych im. Nowotki i osadzony na niewysokim cokole z czerwonego piaskowca.

W przyszłości rejon Wąskiego Dunaju i Podwale — miejsce zaciętych walk powstańczych — będzie ze względu na ustuwanie pomnika stałym miejscem uroczystości harcerskich.

Barbara Plaskota

INSTYTUCJA NAGRODY NOBLA

Nazwa nagrody pochodzi oczywiście od jej fundatora, szwedzkiego chemika oraz inżyniera — Alfreda Bernharda Nobla. Pierwsze rozdanie nagród jego imienia odbyło się w pięć lat po śmierci fundatora, tj. w roku 1901. Nagrody rozdane były w pięciu dziedzinach: chemii, fizyce, fizjologii (lub medycynie), literaturze oraz w dziedzinie "braterstwa pomiędzy narodami", czyli pokoju. Nagrody Nobla przyznawane są: w dziedzinie fizyki i chemii — przez Królewską (szwedzką) Akademię Nauk w Sztokholmie, w dziedzinie fizjologii lub medycyny — przez Karoliński Instytut Medyczny w Sztokholmie, w dziedzinie literatury — przez Szwedzką Akademię Literatury oraz przez akademię Francji i Hiszpanii; w dziedzinie pokoju — przez pięciosobowy komitet wybierany przez parlament Norwegii.

Warto tu jeszcze dodać, iż niedawno, bo w roku 1968, Bank Szwecji ustanowił dodatkową Nagrodę Nobla w dziedzinie ekonomii.

UDZIAŁ PRZEMYSŁU PRL W MODERNIZACJI RUMUNSKIEJ TV

Z dniem 23 sierpnia br. telewizja rumuńska rozpoczęła emisję programu kolorowego. Stało się to możliwe w dużym stopniu dzięki współpracy z Polską.

Po pierwsze, bukaresteńskie zakłady telewizyjne "Electronica" rozpoczęły w lipcu br. produkcję odbiorników do odbioru telewizji kolorowej w oparciu o polskie kineskopy z "Polkoloru". Kontrakt z "Unitra" przewiduje dostarczenie w tym roku 10 000 sztuk kineskopów.

Po drugie, telewizja polska udzieliła telewizji rumuńskiej pomocy technicznej przy uruchomieniu programu w kolorze, co jak się podkreśla w Bukareszcie, umożliwiła rozpoczęcie emisji w planowanym terminie.

Ponad czterdziestotysięczna załoga zakładów "Electronica" bardzo sobie ceni współpracę z "Polkoleorem". Wybór strony polskiej jako kontrahenta — nie był, jak podkreślano w rozmowach, przypadkowy. Kineskopy z "Polkoloru" cieszą się bardzo dobrą opinią i wypadły w testach technicznych o wiele lepiej niż kineskopy proponowane przez innych producentów.

Zakłady "Elektronica" traktują tegoroczną produkcję odbiorników TVC jako serię informacyjną. Potencjał produkcyjny zakładów (nowoczesne linie montażowe pozwalające na produkcję 500 000 sztuk odbiorników telewizyjnych rocznie) ma być stopniowo przestawiany na obsługę emisji kolorowej. Stwarza to znaczne perspektywy trwałych powiązań z polskim przemysłem elektronicznym w przyszłych latach.

"WARSZAWSKA JESIEŃ"

W warszawskiej Filharmonii Narodowej orkiestra i chór Filharmonii Narodowej pod batutą Kazimierza Kordy z udziałem solistów zainaugurowały XXVI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej "Warszawska Jesień".

Po rocznej przerwie wrócono do tradycji zapoczątkowanej w 1956 roku z inicjatywy prof. Kazimierza Sikorskiego i dwóch, wówczas młodych, dziś już nie żyjących kompozytorów: Tadeusza Bairda i Kazimierza Serockiego.

Z perspektywy czasu stwierdzić można, że "Warszawska Jesień" rozwinęła się w jedną z najważniejszych na świecie trybun nowej muzyki. Na festiwalu odbywały się konfrontacje najnowszych kierunków muzyki współczesnej, w której wycieczkami niemal rolę odegrali również polscy kompozytorzy. Impreza ta wyróżniła się od początku swego istnienia tolerancją dla wszelkich odmienności artystycznych.

Dla polskich kompozytorów festiwal stanowił forum umożliwiającej prawykonania i wykonania nowych dzieł wobec krajowej publiczności i zagranicznych profesjonalistów, którzy przyczyniali się następnie do rozpowszechniania muzyki polskiej w swoich krajach.

PULK. STANISŁAW KOSZUTSKI

WSPOMNIENIA Z RÓŻNYCH POBOJOWISK DYWIZJON SZKOLNY

48)

Było mi jednak wstyd zbierać pochwały za czyn, który był co najmniej przesadzony w opisie. Postanowiłem to przy okazji wyjaśnić dowódcy Brygady. Aby się jakoś móc wytłumaczyć, przeczyszczałem "mój" meldunek ponownie i jeszcze raz i jeszcze raz i... doszedłem do przekonania, iż jest on "prawie" w porządku. Cóż bowiem jest tu nieprawdziwego czy przesadzonego?

Przed wszystkim — pompatycznie brzmi słowo "obłężenie"... Faktem jednak jest, że Calou było przez nas obłężane przez siedem dni — a więc — w porządku.

"Zdobyłem" — jeśli Calou było obłężane, to określenie "zdobyłem" było słuszne.

"Nieprzyjaciel ucieka w poplochu" — mniej więcej prawda. Porzucał sprzęt i ekwipunek żołnierski, oraz brak jakiegokolwiek oporu — świadczył, jeśli niezupełnie o popocho, to w każdym razie o "ucieczce"... Prawie! — powiedzmy sobie.

Edzio U. nie zełgał nic. Nadał prawidłowy meldunek sytuacyjny... A jednak... pomyślałem — mógł go nadać trochę inaczej:

"Dziś w nocy Niemcy opuścili w pośpiechu Fort Calou i odchodzą na północ. Wysłany szwadron wszedł do Fortu bez oporu o godz. 5,00, po czym posunął się w kierunku ptn. wsch. i o godz. 7,30 osiągnął punkt..."

I jeden i drugi meldunek wyrażał omal jedno i to samo. Oba oddawały istotny stan rzeczy — co jest zasadą meldunku. A jednak...!

I tak się robi historię... Ton, słowo, wykrzyknik w odpowiednim miejscu, temperament meldującego i... fakty dostają światła lub cieni. Wychożą dla czytającego powiększone, względnie skrócone. Meldujący czy późniejszy kronikarz zawsze jest w stanie upiększyć lub pomniejszyć rolę uczestników zdarzenia tak, że ci sami uczestnicy czytając później o sobie, nie poznają samych siebie ani się nie znajdują takimi, jakimi byli w rzeczywistości. Biedne te dzieci co się uczą historii, biedni my cośmy się już jej uczyli.

Czy to jednak jest ważne?

Grunt przecież, że zdobyliśmy Calou — i że w dalekim Beveren Waas corocznie obchodzą dzielni Belgowie polską rocznicę zwycięstwa.

OD REDAKCJI: Mjr Roman Proszek, wówczas kpt. i dowódca 3 szwadronu 1 p. panc., w artykule ogłoszonym w numerze 62 Przeglądu Kaw., porównuje swój dziennik bojowy z pow. gawędą płk. Koszutkiego. Mjr Proszek stwierdza, że już 12-IX po południu 3/1 szwadron pancerny + szwadron dragonów złuzował w Beveren Waes O.W. brytyjskie w składzie: batalion piechoty, pułk czołgów, dyon art. mot., dyon art. samobieżnej, komp. saperów i 11 p. huzarów na przedpolu. Dwie noce i dzień 13-IX przestał w stałym pogotowiu bojowym. Ranek 14-IX był najbardziej denerwujący na skutek odejścia dragonów. Ubezpieczenie objął belgijski ruch oporu. 14-IX nadszedł czołowy szwadron 2 p. panc., a o godz. 15,00 rok. dywizji nakazujący przejęcie odcinka przez 2 p. pancerny. Kpt. Proszek odmaszerował do St. Nicolas o godz. 20.00. Nie było walk w tych dniach, ale częste ostrzeliwanie się patroli.

Na skutek tego artykułu autor gawędy sprawdził swoje źródła i sprostował datę ewakuacji fortu Calou przez Niemców na noc 19/20 września 1944 (co zostało uwzględnione w treści niniejszego rozdziału). Istotnie, z historii 1 dyw. panc. wynika, że Axel zostało zdobyte 19 września, a Niemcy ostatecznie wyrzuceni za Skaldę 20 września. I minęło 6 dni od wejścia 2 p. panc. do Beveren.

(c. d. n.)

WŁOCHY:

POLONKA NA WŁOSKIM KONGRESIE

Do poloników zaliczyła prasa włoska dwa krótkie spotkania Papieża Jana Pawła II przy okazji Kongresu, kiedy udał się helikopterem do dwóch miasteczek w pobliżu Mediolanu: Seregno i Desio. Obie te miejscowości szczególnym zrządzeniem Opatrzności mogą wykażać się żywymymi związkami z Polską. Seregno powitało Papieża jak starego przyjaciela, który przybywa w rodzinne strony. Czterdziestotysięczne miasto utrzymuje od kilkunastu lat różnicę kontaktów z grodem podwawelskim, a Papież Jan Paweł II był tutaj wielokrotnie będąc jeszcze biskupem i metropolitą krakowskim. Desio jest natomiast miejscem urodzenia Papieża Piusa XI, a na zwa Ojczyzna była ważnym etapem w jego kapłańskim życiu. Pracując w watykańskiej dyplomacji został skierowany do Warszawy, gdzie następnie został pierwszym nuncjuszem w Polsce nieopodległej. Doprowadził też do zawarcia konkordatu z Watykanem. W warszawskiej katedrze otrzymał sakrę po nominacji biskupiej. Wielokrotnie też mieszkał w Polsce był na Jasnej Górze i jak często podkreślają to Włosi — był pierwszym żarliwym krzewicielem w Italii kultu Madonna Nera di Częstochowa. W Desio, Jan Paweł II spotkał się z mieszkańcami i otworzył muzeum poświęcone życiu Piusa XI. Wiele jest tam przedmiotów, dokumentów i zdjęć wywołujących się znad Wisły. Liczne były dary ofiarowane Papieżowi przez mieszkańców Seregno i Desio, a wśród nich samochód, wszak wiza odbywała się w ożywionym "Autobianchi". Oba miasteczka Seregno i Desio chcą podkreślić swe żywe związki z Papieżem — Polakiem postanowili wzniesić Janowi Pawłowi okazałe pomniki i usytuować je w centralnych punktach obu miejscowości.

POLONIA ZAGRANICĄ

RFN:

POLACY W BERLINIE

Berlin zachodni nasycony jest Polakami. Według danych możliwych do sprawdzenia w senacie tego ponurego i jakby "zakorkowanego" miasta stan nowego osiedlenia polskiego szacować można na około 8.000 osób, przeważnie ludzi młodych, na ogół solidnie wykształconych.

Niestety, ta duża gromada ludzka nie ma przed sobą perspektywę ustabilizowanej przyszłości. Jaka jej część pozostanie w Berlinie na stałe — trudno przewidzieć. Chyba prawie wszyscy chcieliby miasto opuścić i przenieść się na stałe do Niemiec Zachodnich lub wyjechać do krajów zamorskich. Jednakże nielaskawy los związał ich "tymczasowo" z Berlinem, którego władze tolerują uchodźców ze Wschodu, traktując ich w zasadzie jak uciążliwych cudzoziemców. Na azył polityczny mogą tam liczyć tylko wyjątkowo szczególnie ciężkie. Przytłaczająca większość skazana jest na warunkach, kontrolowany pobyt i skromny zasiłek socjalny. Uzyskanie prawa pracy — to rzadkość, chociaż wolnych miejsc sporo (świadczą o tym względna łatwość zarobkowania "na czarno", co — nawet zrozumią — może być nieco wygodne dla szczególnie rzadkich jednostek, albo dla różnego typu kombinatorów, ale nie ułatwia życia jednostkom pragnącym stabilizacji, opartej o rzetelną pracę.

ARGENTYNA:

ŚWIĘTO ŻOŁNIERZA W LLAVALLÓL

Towarzystwo Polskie w Llavallołl w ramach obchodów swego 60-letniego istnienia zorganizowało w dniu 21 sierpnia przy współudziale SPK z Buenos Aires uroczysty obchód Święta Żołnierza.

DZIAŁ POETYCKI

Jan O. Konopka

Ostatnia modlitwa Maksymiliana Marii Kolbego

Nie jestem więzieniem
W tym bunkrze kamiana —
Wolności owoe hojny wesechodzenia
Obrodził żywotnym chlebem.

Matuchno, Tobie jedynej oddałem
Moje go ducha i ciała
Istotę — i Tyś bez reszty mną całym władada,
A ja Twe huftę rycerzy jednatem.

Za Tobą, Matko, Twój cień, stale bieglem
Chrystusa niwą wierności —
Ty jesteś ze mną w bunkrze, Królowo Jasności
I sługę zgłodzonego karmisz ukonjeniem.

O Pani, niechaj nie będzie daremną
Ta zycia ofiara głodowa —
Niechaj z tej więzki żaru zaplonie pożoga
I droge osnieci w noc ciemną.

Tutaj, w tych ciemniach oczekiwania
Jestem mi światłem jedynej jasności —
O Matko, rozświeć dla mnie jutrzenkę wieczności
U śmiertelnego kresu męki jutrowania.

I oto wzywasz mnie ku sobie
Pani — i serce moje "Matko" zawolalo —
Niechaj Pańskiego sługi ziemskie rado
Nowe oracza wjąm wiernie dlonie.

W piękny...
Kapucynów...
przeor polskich...
szkano O. Be...
bel odprawy...
świętą na in...
poległych w...
Ojczyzny...
członków To...
czy sztanda...
lery mięszcy...
harcerek i ha...
czykami star...
nach oitara...
Ks. celebran...
Ewangelii i w...
patriotyczne...
rym podkreś...
narodu, w pro...
barbarzyńców...
bram Warszawy...
ku. Zwycięstw...
nazwane prze...
nad Wisłą, Dol...
zjednoczenia...
W czasie M...
no polskie...
między innymi...
za Ojca Świ...
zwrotki podaj...
to aby wszyscy...
niali się z ta...
która przywr...
nas z Polski...
i polskiego...
z rodzicami...
wrażenie rob...
Wspomóż Nam...
Naszego Ojca...
Świędź, że dla...
mystycznych...
Ciebie prosz...
Bgd Mu tarca...
go
Naszego Ojca...
Ojciec pragn...
mogł mu z...
do Wil...
posiadał ta...
dłowe. Jan m...
Naszego Ojca...
Nasze Żejuici, kt...
nia na ziemia...
zawarcia U...
kwartaly sied...
twa, gdzie w...
był się obad...
ności z Rzym...
łączony z wysp...
cznymi miejsc...
gólnie ojcow...
niskiej. Ich ka...
Jan Kunciewicz...
sumienia o...
sobie dokladn...

USA:

NINA POLAN

Publiczność...
wielu lat ogła...
w spektaklach...
skich i impres...
na, lektora, d...
nych organ...
zagrozenie. F...
Polską, zjednoc...
niemkiem, a...
przez kilka mie...
ła w American...
tre w Spring...
Wisconsin, g...
działa teatr...
"Sezon w APT...
artystka — ur...
jątkowo udany...
dłatego, że...
pracować w k...
Szekspirow...
wszystkim ze...
bry poziom ins...
słychany zapal...
Niedawno Ni...
wała poważną...
du w teatrze...
w Nowym Jork...
"The Oxcart"...
za. "To jest...
Matki Courage...
aktorka

Nina Polan...
w ostatnim...
rze poezji, pas...
trzech emigrac...
ju tego teatru...
który odbył się...
Fundacji Kos...
Nowym Jorku

UWA

Od 1-go listo...
UDU" i ZALE...

OÃO H

LIVRA

Livros...
Artigo...
Materi...
MATR...

FIJA

0.000 CUR

W KÓŁKU RODZINNYM

LESŁAW JEZOWSKI

Zasługi Świętych Polskich dla naszego narodu ("DUSZPASTERZ POLSKI ZAGRANICĄ")

A że oni idą iść będą z wzorem tego odważnego, zdecydowanego osiemnastolatka, Stanisława Kostki, niech temu nam wielkiemu Rodakowi będzie od nas wszystkich wieczna wdzięczność.

ŚW. JÓZAFAT KUNCEWICZ

Spominy świętych polskiej ziemi najmniej wśród nas znany św. Józafat Kuncewicz. Dzieje się tak dlatego zapewne, że nie był on katolikiem obrządku łacińskiego, tak jak ale wschodniego, greckiego, oraz że jakby anektowali go siebie Rusini, którzy mają w nim swojego głównego Patrona.

Św. Józafat Kuncewicz przyszedł na świat w 1580 roku w Włodzimierzu Wołyńskim, w rodzinie zubożalego szlachetki, który zajmował się kupiectwem i był lawnikiem w sądzie ziemskim. Obydwoje rodzice św. Józafata byli wyznania praktycznego, toteż ochrzczili swojego syna w cerkwi, i nadali mu imię Jan. Gdy podrósł uczęszczał do miejscowej przycerkwialni szkoły, gdzie uczył się m. in. języków staroecierkiewnych i polskiego.

Z rodzicami chodził na nabożeństwa do cerkwi, gdzie wielokrotnie robił na nim Pan Jezus rozpięty na krzyżu. Raz powiedział matkę, dlaczego Pan Jezus tam wisi? Usłyszawszy odpowiedź, że dla naszego zbawienia, że Syn Boży oddał życie za wszystkich ludzi, chłopiec tak się tym przejął, iż później mógł powiedzieć: "czulem jakby mi iskra płonąca padła na serce i przetrwała miłością cerkwi i jej obrzędów że w ciągu 30 lat ani jednym dniem nie opuściłem nabożeństwa".

Ojciec pragnął dla swego syna lepszej przyszłości niż ta, którą mógł mu zapewnić we Włodzimierzu Wołyńskim, więc wyjechał do Wilna, do swojego przyjaciela kupca Popowicza, który posiadał tam wielki sklep i prowadził rozległe interesy handlowe. Jan miał wówczas około 20 lat. Wtedy działali w Wilnie jezuiti, którzy nie tak dawno przyczynili się do zjednoczenia na ziemiach polskich prawosławia z katolicyzmem, czyli zawarcia Unii brzeskiej w 1596 roku. W Wilnie jezuita mieli kazania wyjaśniające i rozpowszechniające dzieło Unii, i naleali prawosławnych do powrotu do Kościoła katolickiego. Jan przyszedł do Rzymu. Wśród tych zakonników wyróżniali się szczególnie ojcowie Groza i Gruzewski, profesorowie Akademii Świętokrzyskiej. Ich kazania przyciągały tłumy Wilnian. Wśród nich Jan Kuncewicz, który obrał sobie za spowiednika i kierownika swego sumienia o. Fabrycego Grozę. W tych czasach nie zdawał sobie dokładnie sprawy z różnic dogmatycznych zachodzących między prawosławiem a katolicyzmem.

Zawód kupiecki nie odpowiadał Janowi. Za ladą czytał książki religijne, mało dbając o utarg. Uczęszczał do bazyliki św. Józefa, opuszczonej cerkwi św. Trójcy. Sługiwał tam za śpiewnikiem, lektora, dzwonnika, kościelnego, nie troszcząc się o zarobek. Pod wpływem lektur propagujących Unię wyjechał do Włocławka, zjednoczenia Kościołów, na skutek rozmów z jego przełożonym, a zwłaszcza z unijnym już zakonnikiem Władysławem Rutkim, Jan Kuncewicz przeszedł do prawosławia na obrządku greckiego.

(c. d. n.)

UWAGA! UWAGA!

Od 1-go listopada 1983 roku ROCZNA PRENUMERATA "LUDU" I ZALEGŁA wynosi Cr\$ 7.500,00.

Administracja.

GOÃO HAUPT & CIA. LTDA.

LIVRARIA E PAPELARIA

Livros Fiscais e de Contabilidade
Artigos Escolares
Material de Escritório

MATRIZ: Rua São Francisco, 237
Telefone: 222-8632 (PaBx)

FILIAL: Rua Lamena Lins, 1.600
Telefone: 222-1229

0.000 CURITIBA — PARANA

Coś dla panów a także dla pań

Łysina nie jest zbyt dekoracyjnym elementem. Dawniej lysieli tylko mężczyźni, obecnie ta plaga dotyczy także kobiet. Włosy wypadają i odrastają, jeżeli jednak wypadają ich za dużo, mamy do czynienia ze zjawiskiem patologicznym, które może być spowodowane wieloma przyczynami.

Powody łysienia są bardzo różne. U kobiet występuje ono przeważnie w okresie przekwitania a więc przyczyną są zaburzenia hormonalne, ciężkie choroby i migre. Kosmetyczka — ekspert od łysiny — pisze, że każde łysienie powinno być traktowane indywidualnie i wymaga leczenia przez specjalistę.

Mężczyźni ostatnio ratują się używając "dopinek". Tzw. "tupejki" bywają czasem śmieszne jeśli nie są fachowo dobrane i umieszczone. Panie używają peruk, których mamy teraz bez liku pięknych i do wyboru. Przyszedł kiedyś do męża z wizytą kolega, który zamiast "tupejki" miał cały front czaszki wysmarowanej czarną pastą. Jako zawodowa śmieśzka wybiegłam z pokoju, maż za mną, sycząc "opanuj się".

Często u mężczyzn jak i u kobiet występują łysienia łojotokowe. Przyczyną są bardzo trudne do ustalenia, przypisuje się je układowi hormonalnemu jak również zaburzeniom w pracy przysadki mózgowej. Tłuste włosy trzeba myć często, zrezygnować z trwałej ondulacji, najlepiej przyciąć je krótko i suszyć sposobem naturalnym.

Gdy włosy są słabe i wypadają, bardzo istotną jest odpowiednia dieta. W skład codziennego odżywiania powinno wchodzić dużo białego sera, mleka, ciemne pieczywo, jarzyny, owoce. Wskazany jest dostatek snu i przebywanie na świeżym powietrzu. Nakrycie głowy winno być lekkie i nie uciskające. Wszelkie czapy futrzane przyspieszają łojotok i wypadanie włosów.

Inny ekspert od łysiny pisząc o "odżywczych i leczniczych właściwościach roślin" radzi wcieranie soku z czarnej rzodkwi w skórę, co już niejednemu uratowało łysiejącą czaszkę. Widocznie są w soku składniki, których brakowało cebulkom włosowym.

Panie które na jesieni i zimą wcierały w skórę sok tego warzywa na kilka godzin lub na noc (przed myciem) mają wspaniale bujne włosy mimo późnego wieku.

Są i takie łysiny, którym nikt i nic nie pomoże!
(„Dziennik Polski“)

DAWNIEJSZE WSPOMNIENIA

Szkoła Polska Im. Mikołaja Kopernika w Marechal Mallet (Parana)

Została założona w początku wieku przez grono Polaków maletanskich i sekundowana przez Oświatę Polską ze stolicy. Funkcjonowała przeszło 30 lat i została zamknięta podczas nacjonalizacji.

Wzorowe wykształcenie otrzymały setki uczniów, młodzieży z Parany, Santa Catariny i Rio Grande do Sul.

Styczeń — rok 1919

Wraz z profesorem Tomaszem Wójtowiczem, z jego skrzypcami, śpiewaliśmy.

Pierwszy dzień roku szkolnego

Ojciec Wergiliusz, uczył dzieci swoje, A miał ich wszystkich, sto dwadzieścia troje. Hejże dzieci, hejże ha, Róbcie wszystko, tak jak ja! Bis

Em Português

Fapai Vergílio, ensinava os filhos seus, Tinha ao todo, cento vinte e três. E criandade, heu, heu, heu, Façam tudo que nem eu. Bis.

Koniec roku, po egzaminach

Już wakacji nadszedł czas, Konczymy szkolny rok. Kto świadectwo dobre niesie, Ten ma jasny wzrok.

Niech mu trąby tra, ra, ra, Niech mu kotły bum, bum, bum! Bis
Niech mu z armat dądzą ognia, Od wieczora brzmia aż do dnia, pif, paf, puf! Bis

Śpiewaliśmy także

Choć na cudzym my wyrazu, zrodzone pisklęta, O czystym miłym kraju, każdy z nas pamięta. Polska krew w nas płynie, polskie serce bije, Polska mowa, nasza mowa, choć w cudzej krainie. Bis

Em Português com Gauchada

Gaúcho sou. Nasci feliz, Nesta terra formosa Brasil, Neste lindo País! etc.

Grudzień — rok 1926

Ukonczenie szkoły z takim opracowaniem i pierwszą nagrodą: Gdy człowiek potrzebuje, cośkolwiek dla siebie, Trudności, na każdym kroku się przęda, Gdyby nie silna wola, wysiłek i szczęście w potrzebie, Życie byłoby wieczną nędzą.

Wychowanek Szkoły (lat 14).

HONROSO E SIGNIFICATIVO ORGULHO

Ficavam assim possuídos todos os Malletenses ao saberem que enquanto existia tal Escola, o Município que além de ter o nome de Patrono Nacional da Arma de Artilharia, foi o que nas Estatísticas Oficiais teve o menor índice de analfabetos de todos o Municípios do Estado do Paraná e do Brasil. Curitiba, 12 de julho de 1983.

Romualdo Sobocinski
Ala Independente

Uśmiechnij się...

Nie myśl! Jeśli myślisz — nie mów! Jeśli mówisz — nie pisz! Jeśli piszesz — nie podpisuj! Jeśli już podpisałeś — uciekaj!

Po dwugodzinnej próbie na fortepianie zjawia się w mieszkaniu pianistki czterech milicjantów. Na pytanie, w jakim celu przybyli, pada odpowiedź: — Zostaliśmy zawiadomieni, że ktoś w pani mieszkaniu maltretuje niejakiego Brahmsa.

Pani w samochodzie śpieszy pod prąd ulicą jednokierunkową. Zatrzymuje ją patrol drogowy. — Przepszamy, dokąd pani jedzie? — Sama dobrze nie wiem, ale chyba i tak się już spóźniłam, bo inni już wracają...

2) SANGUSZKOWIE

Król Stanisław August Poniatowski był człowiekiem wykształconym, inteligentnym, miłośnikiem sztuki, ale zarazem pozbawionym siły woli i hartu ducha. Król ten jak mówiono, został wybrany na "wolnej elekcji" "z woli narodu", ale pod groźbą rosyjskich bagnatów. Carowa Katarzyna, która wówczas zasiadała na tronie rosyjskim, chciała ujarzmić Polskę przegrana mieć na tronie polskim króla, który by we wszystkim jej ulegał.

Ks. Eustachy wspomina w swoim pamiętniku o tym smutnym okresie narodu polskiego: "W roku osiemnastym wieku mego powróciłem z cudzych krajów; chybnie wychowanie w domu nieoprawione było za granicą. I przy najlepszej woli babki, ojca, do czegoż już pod wasem będąc, usposobiony był mogłem wtedy, kiedy po większej części przymioty tak obywałskie jako społeczeństwa zatartymi były! Bezład krajowy rozciągał swe przyzwany i niedołężność na obyczaje ziomków, choć zabaw, wstręt do pracy, rozwoju, płocha wytworności, łatwość kłamstwa, podłość w uleganiu mocarstwom sąsiedzkim itd. Wstydzono się dawnych obyczajów. Lubo te nie bez wad były, lecz zamiast poprawy innych, małpowano gorsze.

Bez rozpaczy nie można było znieść przemocy gnębiących i otaczających nas dworów. Po podziale haniebnym 1773 zajęta jeszcze była reszta województw obcym żołnierzem.

W dwudziestym mimo lat zostałem posłem z Lubelskiego. Sejm 1788 jest piękną epoką wzrastającego ducha szlachetnego w obywałstwie. Ale święte chęci choć w kolebce, bezsilne zamiary, wnet obróciły na nas ocean sąsiadów chciwych i strwożonych. Na tym sejmie mówiono wiele i wymownie; tęgości i doświadczenia brakowało.

Za czasów panowania Augusta Poniatowskiego rząd polski był w reku rosyjskiego posła Repnina, który bezprawnie mieszał się w sprawy polskie i nawet dopuścił się niesłychanego gwałtu aresztując biskupa Solytky i innych opornych posłów, a następnie rozkazał ich wywieźć w głąb Rosji. Ten postępek wywołał ogólne oburzenie w narodzie polskim; Kanclerz Zamoiski rzekł się swego urzędu i w ostrych słowach zwrócił się do króla Stanisława Augusta: "W wolnym narodzie, jako wolny Polak umiałem pracować, ale jako poddany rozkazom Moskali ani posłem, ani kanclerzem nie będę".

W ślad za kanclerzem poszła spora ilość szlachty, która podniosła sztandar walki z Rosją zawiązując Konfederację Barską pod wodzą biskupa Krasińskiego i Józefa Pułaskiego. Mimo bohaterских walk, w których odznaczył się Kazimierz Pułaski, konfederaci ponieśli klęskę.

Po upadku powstania sasiadujące z Polską państwa: Rosja, Austria i Prusy przystąpiły do zlikwidacji Polski (1772). Rozbiór ten był bezprzykładnym w dziejach objawem gwałtu i przemocy, mimo to mocarstwa rozbiorowe żądały aby sejm polski uznał go i potwierdził.

Król ulegając groźbom rosyjskiego posła zwołał sejm do Warszawy. Patriotci na czele z Tadeuszem Rejtanem postanowili bronić honoru ojczyzny i nie dopuścić do podpisania haniebnego aktu rozbioru.

"Na krew Chrystusa — wolał Rejtan rozdzierając szaty — zaklinam was, nie bądźcie Judaszami!"

Nie przekonał jednak posłów, sejm podpisał akt rozbioru. Te straszna hańba zmazał częściowo Sejm Czteroletni, na którym została uchwalona Konstytucja 3 Maja 1791 roku.

Książę Eustachy notuje to wydarzenie w swoim pamiętniku: "Istotnie konstytucja była dziełem najchłubniejszym stacy nie tyle wówczas wyzdaną, musieli schylić głowy. Należy ciałem królowi, ze duch szlachetny i dobro Ojczyzny w obrazach przedzwyczyły".

Przewidywanie majowej wystąpiła ta część szlachty, która ponad wszystko ceniła "złotą wolność" i nie chciała pogodzić się z zniesieniem "liberum veto". Trzej moi panowie: Szczęsny Potocki, Seweryn Rzewuski i Ksawery Branicki z garstką zwolenników udali się do Petersburga by zgodnie z carową Katarzyną ułożyć plan obalenia konstytucji.

(c. d. n.)

INDICADOR PROFISSIONAL

Dentyści:

DR. MARIA E. BARANSKI KANIAK
CIRURGIA-DENTISTA

Alameda D. Pedro H. 602 — BATEL
HORÁRIO: Das 15,00 às 19,00 horas
MÓVI SIE PÓ POLSKU!
— FÁCIL ESTACIONAMENTO —

Advokaci:

DR. LEOPOLDO ANTONIO SOKOLOWSKI
SPRAWY CYWILNE, KRYMINALNE, INWENTARZE LTD.
Praça Pres. Getúlio Vargas, 68 — Tel.: 282-0868
São José dos Pinhais — Paraná

DR. EDWARD ZELAK
Zalatawa sprawy cywilne, handlowe, kryminalne, robotnicze i naturalizacja. — Przeprowadza inwentarze.
Rua Emiliano Perneta, 10 — 4 piętro — Conj. 401 (Esq. Pça Zacarias), Edif. Quinco — Fone: 222-0278 — Curitiba - PR.

ELIMAR SZANIAWSKI
Causas cíveis e comerciais — Despejos — Inventários — Cobranças — Família. —
Direito do Trabalho e Direito Administrativo.
Horário: Das 9,30 às 11,30 e das 15,00 às 18,00 horas.
Av. Luiz Xavier, 68 — 11.º and. conj. 1105 — Ed. Tijuca
80.000 CURITIBA — PARANÁ

ALKOHOLIZM

Picie alkoholu jest tak rozpowszechnione, że człowiek, który odmawia w towarzystwie wypicia, uchodzi za dziwaka. I wielu ludzi chociaż wypicie kieliszka wódki lub kufia piwa nie sprawia im przyjemności, po prostu boi się odmówić "gościnnym gospodarzom", aby nie uchodzić za niezręcznych i źle wychowanych. A tymczasem alkohol jest zdradliwym i niebezpiecznym. Poucza się w tym ludzi ciągle, tłumaczy się im, dlaczego nie powinni pić, jednak ciągle wielu ludzi pije i popada w ten straszny nałóg — alkoholizm.

Alkoholizm należy do narkotyków. Jego działanie na system nerwowy zupełnie przypomina działanie eteru, srodka jeszcze dotąd często używanego do uspiania podczas operacji. Przy uspianiu eterem różni się tryz o-

PROF. MARIAN KAWKA

Jezyk i Życie (VI)

NAJSTARSZE ZAPOZYCZENIA W JEZYKU POLSKIM

Już najstarsza, przedpiśmienna polszczyzna zawiera składniki obcego pochodzenia, w których można odróżnić dwie warstwy: pierwsza zawiera wyrazy zapożyczone jeszcze w okresie wspólnoty językowej, tzn. przed wydzieleniem się protopolskich dialektów; druga zawiera wyrazy zapożyczone w początkach polskiej odrębności językowej.

Przykłady pierwszej warstwy: cesarz (łac. caesar), deska (łac. discus "krążek"), oet (łac. acetum), osioł (łac. asinus), wino (łac. vinum).

Do drugiej warstwy należą zapożyczenia ze źródła niemieckiego i czeskiego: oksa (siekiera) (niem. Axt); gbel "kubel" (niem. Kübel); berlo (cz. berla, lac. ferula); jedwab (cz. hedvábi).

TERMINOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSKA

Terminologia chrześcijańska należy także do najstarszych wpływów językowych. Dużo wyrazów jest pochodzenia czeskiego, co się tłumaczy misyjną działalności Cyryla i Metodego. Część terminów do wyrazów rodzime, które tylko zmieniły znaczenie w nowym użyciu, np. nebe, pol. niebo "firmament" a "miejsce pobytu Boga i świętych"; svaty, pol. święty "mocny" a "niebezpieczny za cnoty"; peklo, pol. piekło "smoła" a "miejsce pobytu potępionych"; kněz, pol. ksiądz, później kalki ("książe" — tytuł duchownego). Część terminów to składowki rodzimych, ułożonych jednak na wzór obcego wykładu: dies cinerum, cz. popielec, pol. popielec; purgatorium, cz. cistec, pol. czyszcze.

Z łaciny za pośrednictwem czeskim dostają się do polszczyzny wyrazy: aniol (tak od XVI w.), w najstarszej epoce koleda, cz. anjel, lac. angelus (z gr. angelos "poseł, wysłannik"); Rok; "zabawy i uroczystości noworoczne"; później "podarek XV w. także "opowiadanie ewangeliczne o narodzeniu Chrystusa". pochodzą z cz. kolada, a to z lac. calendae; pacieryz; cz. pater i pater, por. lac. pater noster.

Inne wyrazy pochodzą do starej polszczyzny przez podchreść, chrześcijanin i pokrewne wiążą się ze staro-górno-niemieckim kristenen, dosłownie "czytnik Chrystusem" czyli "chrześcijaninem"; w języku czeskim krst, křtiti, křestian, przekształconego w języku czeskim i polskim zapożyczenia) ze znaczeniem "świątyni - warowni". Co do wyrazu msza bezpośrednio z lac. missa, czy też z do Słowian zachodnich górno-niemieckiego messa obok missa, stąd czeskie mse, przyjęte w polszczyźnie jako msza.

Ze źródła romańskiego przez medium staro-górno-niemieckiego i czeskiego wchodzi do najstarszej polszczyzny papieź, cz. niolaciński go papa.

(c. d. n.)

POSZUKIWANIE

Poszukiwany jest przez Brazylijski Czerwony Krzyż — z rodziców Bronisława i Juliana Dybowskich (Polska), domość była od niego w 1952 r. z Salvador - BA. Poszukiwany był do Brazylii 23-10-1949 r. na statku Langfit w żonstwa — Hein i dzieci: Ewa Hein, Irene Hein, Krystyna Hein, Irma Hein, Karol Hein, Udo-Piotr Hein i Jan Dybowska. Poszukuje Jana Dybowskiego jego siostra Pe-Polska.

Wszelkie wiadomości kierować na adres:
CRUZ VERMELHA BRASILEIRA
Serviço de Busca de Paradoiro
Praça Cruz Machado, 10.º andar
20330 — Rio de Janeiro — RJ.

niowo brzo...
nak w dalsz...
tyk był pod...
zginął by...
zowania sys...
Alkohol n...
lanie jak et...
działania c...
dużej

Już male...
wpływają...
ny człowiek...
niecony, czy...
śmiałości, c...
nie zawsze...
więcej czło...
podnieceni...
sze. Człowiek...
wtedy do k...
dy, zapomnia...
ci, nie kontrol...
cji. Pamięć...
nie ulega...
wiek przes...
nym myśle...
Staje się c...
tylko od ludz...
staje się c...
wet od zwierz...
Dalsze pod...
zupelnie utra...
ci, co może...
bardzo cięż...
wia, a nawe...
Człowiek...
wał musi od...
twierza na p...
nergje. Gdy...
naszemu org...
pozywienia...
lac i przera...
swoje własn...
Alkohol pod...
karm daje c...
energi: czło...
głodny po...
wypria CCV...
wódk, czuje...
zabiera się...
ko okazuje...
jest to "wzm...
lanie alkoh...
przemija, c...
więcej czuje...
wyczerpan...
czyż nam...
nas tylko pod...
nie

Com isso, se...
a resposta p...
nce de acer...
resultado de...
bilidade de u...
ema de múlti...
mal.

Mas, para c...
rte duas que...
bilidade e...
Acabar a t...
caso, a char...
milhão, de...
abilidade de...
prêmio da Lo...
O que dizer...
rtar, ao acas...
aticamente...
głody po...
wypria CCV...
wódk, czuje...
zabiera się...
ko okazuje...
jest to "wzm...
lanie alkoh...
przemija, c...
więcej czuje...
wyczerpan...
czyż nam...
nas tylko pod...
nie

Nieraz sły...
radzi człowiek...
pij trochę w...
wódk, a nał...
Jest to b...
1984. Os n...
wiedzenie. O...
wany przez...
wiece grama...
czu, ale jest...
dowane gos...
rek. Przemian...
tabolizacji...
Komórki, któ...
pracy, zmieni...
wartościowy...
alkoholika...
rastane t...
zastąpił kom...
cowego, któ...
pompują krew...
każdy zak...
Chyba nie tr...
ze takie ser...
chorowało i...
nie może by...
sorce źle prac...
dochodzi w...
należy.

Tak samo...
gają wyzrod...
ten ważny "fir...
otuszona. K...
bowe, które...
tak ważne...
przerabiają...
ty, które us...
truczyny, ule...
To samo dz...
kach. Tak sa...
kiszki gorzej...
ja. Oczywiście...
troche czasu...
ni chorobow...
i zależnie j...
zaszło — m...
zniszczone...
Taki jest...
cia, a przewa...
nia alkoholu.

Com a utiliz...
somas dos m...
Elimin

"As mudan...
curso Vestib...
mada a não...
prenchimento...
o professor...
Strambi, p...
são Central...
stêfes deixam...
Olha para se...
típla ou ques...
Até o ano pa...
constituam c...
sendo que a...
uma era corre...
As questões...
As alternativas...
esta estiver...
terá que faz...
essentou o...
Oliveira Str...
Como conse...
tão não ser...
nia álcool.

Agora não vai adiantar "chutar" no vestibular

Acabou o "chute" no Concurso Vestibular Unificado da Universidade Federal do Paraná. Esta é a principal consequência das alterações introduzidas pela Comissão Central que, no período de oito a 14 de janeiro de 1984, vai utilizar, organização das provas, abertas e alternativas múltiplas.

Com isso, se o candidato marcar uma resposta por mero palpite, a chance de acertar é de uma para mil. O resultado bem diferente da probabilidade de um para cinco, no sistema de múltipla escolha convencional.

Mas, para que esse candidato acerte duas questões, ao acaso, a probabilidade é de um para 10 mil. Para acertar três questões, ainda mais difícil, a chance é de uma para um milhão, que é um vigésimo da probabilidade de acertar no primeiro prêmio da Loteria Federal.

O que dizer, então da chance de acertar, ao acaso, quatro questões? "Matematicamente nula" — assegura o professor Armando de Oliveira Strambi, explicando que "acertar na prova Esportiva é cerca de 62 vezes mais fácil".

Ao introduzir tais alterações, a Comissão Central do Concurso Vestibular, neste ano presidida pelo professor Armando de Oliveira Strambi, fez questão de incluir a "mecanismos de facilitação" no Guia do Candidato, que poderão dar bastante aos vestibulandos em 1984. Os números utilizados para identificação dos itens de alternativas múltiplas constituem a progressão geométrica de razão dois e cujo primeiro termo é 01.

Com a utilização de conveniências das somas dos números 01 - 02 - 04 -

08, 16, 32 e 64, pode ser obtido, de uma única maneira, qualquer número inteiro do intervalo compreendido entre 01 e 127 (incluídos esses valores) e, reciprocamente, um dado número inteiro só pode ser formado com os termos dessa progressão geométrica de um único modo. Por exemplo: da soma 01 mais 02 mais 08 mais 64 resulta o número 75; por outro lado, o número 75 somente pode ser obtido da soma daqueles mesmos números.

Todos os mecanismos de facilitação têm como origem esta propriedade da progressão utilizada. Considerando que as respostas deverão estar no intervalo entre 00 e 99, ou seja, valores numéricos de, no máximo, dois algarismos, as respostas 100, 101... 127 não são aceitáveis. É evidente que, quando as proposições 32 e 64 forem verdadeiras na mesma questão, as de número 04, 08 e 16 serão falsas, pois a soma de 64 com 32 e com qualquer uma dessas três produzirá um resultado numérico de três algarismos; então, somente serão possíveis as respostas 01, 02, 32 e 64, simultaneamente ou não, pois suas somas serão 96, 97, 98 e 99.

Outra dica: se a proposição 01 for verdadeira, a resposta é, necessariamente, um número ímpar e, se for falsa, a resposta é par, inapelavelmente. Portanto, a questão se restringe a 50 possibilidades de resposta ao invés de 100, se, naturalmente, o candidato souber resolver com certeza a primeira proposição. Se a questão foi constituída por seis proposições apenas, numeradas com 01, 02, 04, 08, 16 e 32, o maior valor da soma que se poderá obter será 63; analogamente para cinco proposições, o maior número de resposta será 31, e assim sucessivamente.

Eliminada a nota mínima

As mudanças introduzidas no Concurso Vestibular não alteram nada a não ser o procedimento de preenchimento do cartão" assegura o professor Armando de Oliveira Strambi, presidente da Comissão Central, lembrando que as questões deixam de ser de múltipla escolha para ser de alternativa múltipla ou questões abertas.

Até o ano passado, as questões constituíam de cinco alternativas sendo que apenas e unicamente uma era correta. A partir de agora as questões poderão ter uma ou duas alternativas corretas e, se nenhuma estiver correta, é o candidato quem terá que fazer a identificação, acrescentou o professor Armando de Oliveira Strambi.

Como consequência disso, o resultado não será mais do tipo "mark

sense", pois entrará para a prova pré-perfurado, ou seja, o candidato não mais necessitará de lápis grafito para riscar as respostas que considera corretas. Outra mudança ocorre quanto ao número de questões de cada prova, que foi reduzido de 50 para 30.

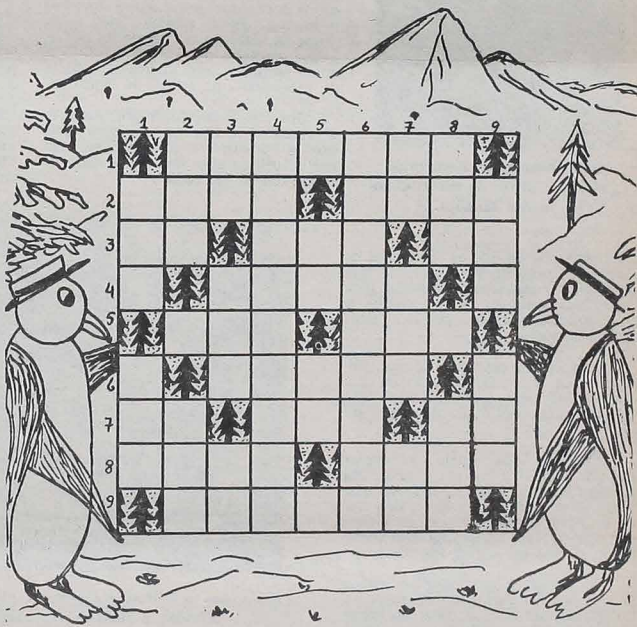
A Comissão Central do Concurso Vestibular também decidiu eliminar a nota mínima: a partir do vestibular de 1984, vale uma nota diferenciada de zero, isto porque o sistema elimina a possibilidade de acerto casual que no processo antigo era de 20 por cento, a grosso modo. "Como essa mudança elimina a casualidade, só haverá reprovação nos casos em que o candidato tirar zero em qualquer uma das provas" — frisou o presidente da CCCV.

Divirta-se

— CURIOSIDADES —

- As nuvens mais altas, chamadas cirros, atingem uma altura de 16 mil metros. São aquelas muito brancas que se vêem em dias claros. Parecem estar paradas, mas podem estar andando à razão de 150 quilômetros horários.
- Só um morcego por noite devora mais de mil mosquitos. Por este motivo estes mamíferos são objeto de proteção especial nos Estados Unidos.
- A nogueira é um dos vegetais de mais longevidade, podendo durar de 900 a 1.000 anos.
- O canto da cigarra pode ser ouvido à grande distância; o macho a ouve perfeitamente a 2.000 metros.
- A força de um elefante médio equivale à de 150 homens.
- A construção da Basílica de S. Pedro no Vaticano durou 176 anos. Foi começada no século XV por Nicolau V sobre o antigo circo de Nero, onde Constantino já construiu uma basílica. E só foi terminada em 1626, quando a 18 de novembro Urbano III a consagrou. Os principais arquitetos e pintores que nela trabalharam foram Rafael, Sangallo, Miguel Ângelo, que pintou a cúpula, Maderno e Bernini que a completou. É a maior do mundo. Mede 15.160 metros quadrados. Tem 211 metros de comprimento e 137 de largura. A cúpula tem o diâmetro de 42 metros de base. O vértice está a 123 metros do solo e até a ponta da cruz mede 132 metros.

- HORIZONTAIS:**
- 1 — Aquele que é originário da Lapa.
  - 2 — Nome de um peixe de água doce, também conhecido por papa-terra.
  - 3 — Origem (abrev.) — Via pública.
  - 4 — Veículo de rodas para transportes.
  - 5 — Substância produzida pelas abelhas.
  - 6 — Época, período.
  - 7 — Favor, benignidade.
  - 8 — E em latim.
  - 9 — Norma, preceito.
- Optatam Totius, documento do Concílio Vaticano II sobre a formação sacerdotal (sigla).
- 8 — Pedaco de tronco.
- Sugestão, palpite (gíria).
- 9 — Objeto usado para disfarçar o rosto.
- VERTICAIS:**
- 1 — Coloração.
  - 2 — Ministério de Educação e Cultura (sigla).
  - 3 — Casa, moradia.
  - 4 — Possui.
  - 5 — O gás que respiramos.
  - 6 — Um cento, uma centena.
  - 7 — Instrumento para remover a terra.
  - 8 — Duas linhas que em toda a sua extensão conservam a mesma distância uma da outra, (masc.).
  - 9 — Cidade da Caldéia de onde era originário Abraão.
  - 10 — Mulher que está sendo julgada.
  - 11 — Título de Nossa Senhora como padroeira do Brasil.
  - 12 — "Não é" (forma reduzida).
  - 13 — Reze.
  - 14 — Caminhar, andar.
  - 15 — Interjeição de chamamento.
  - 16 — Cabana dos índios.
  - 17 — Ave pernaltã parecida com a avestruz.
  - 18 — Aperta, prende.

Missões em Apucarana

Paróquias: Coração de Jesus - Cristo Rei - Santa Teresinha

Jesus chamou-nos um por um, pelo nome: Pedro, Tiago, João, Zaquie, Madalena... Nesta turma de amigos, que Jesus foi arrumando e unindo nas praias e nas cidades da Galiléia e a quem Jesus chama de "meus irmãos" tinha tudo quanto é tipo de pessoas: jovens e velhos, simples pescadores e homens letrados, justos e pecadores. Todos eles porém, tinham algo em comum: eram gente em busca de algo mais, toparam com Jesus, com uma amizade sincera e total, tinham a certeza de que, com Jesus, valia a pena lutar por um mundo melhor.

Com essa turma de amigos, Jesus inicia um novo estilo de vida: a vida em Comunidade. Claro que isso não foi fácil para eles... como não é fácil para ninguém fazer comunidade. Foram três anos de aprendizagem, na escola de Jesus. Uma das coisas

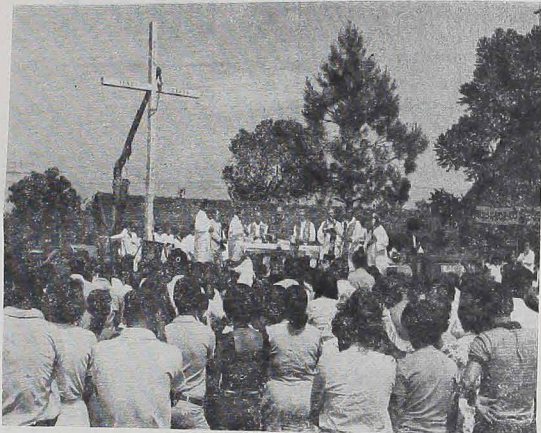
Dom Domingos Wisniewski presidiu a Missa de encerramento das Missões.

mais importantes que os discípulos tiveram de aprender foi a ideia de que para fazer comunidade é preciso não querer ser mais do que os outros e que é preciso servir sempre sem que ser servido.

Jesus confia em seus amigos, valoriza cada um. Desde cedo dá-lhes responsabilidades, enviando-os em missão, para continuar sua obra de libertação.

Enfim, a toda aquela turminha Ele diz: "Como o Pai me enviou, Eu também envio a vocês. Portanto vão pelo mundo todo, anunciem a Boa Nova e façam com que todos sejam meus discípulos. Eu estarei com vocês todos os dias até o fim dos tempos".

No mundo de hoje onde as nuvens da dúvida, do medo, da incerteza no futuro cobrem os horizontes da nossa vida é preciso estar de alerta para não

cair no desânimo. É preciso que haja evangelizadores que falem da paz, de justiça que ajudem o povo a se organizar e resolver os seus problemas.

O homem de hoje sente sua existência ameaçada não só pela pobreza e pela fome, pela falta de moradia, de remédios, de instrução e proteção contra o crime, como também pelas divergências de orientações políticas e pelos conflitos de interesses dos grandes e poderosos que querem dominar o mundo. Falta, muitas vezes, por causa da ambição, do desejo do poder, a boa vontade de buscar a verdade, único caminho que liberta o homem da escravidão, do medo, da injustiça.

Ora, Cristo Redentor proclamou-se a "verdade", definiu-se "caminho" pelo qual a humanidade pode e deve chegar a formar uma única e grande família, um "único redil".

Com este objetivo, nós os missionários Eusebio Spisla, Pedrinho Greboge, Pedro Krupa e Fabiano Spisla, estivemos presentes, procurando cumprir o mandato de Cristo também dirigido a nós: "Ide e ensinai..." nas periferias da cidade de Apucarana nos dias 04 a 27 de setembro. Desenvolvemos o nosso trabalho nas paróquias de: Coração Eucarístico de Jesus, Cristo Rei e Santa Teresinha.

Fizemos, três meses antes, a pré-missão que consiste na conscientização do povo do que são as missões hoje. Elas visam à Evangelização e não podem se resumir só nos poucos dias em que os padres missionários estão presentes. Por isso procuramos formar os grupos de famílias, pois é por meio desses grupos que o povo pode mais facilmente refletir sobre a palavra de Deus, ver a situação de sua vida e se ajudar.

Em todos os bairros e capelas, a presença maciça das crianças nas Missões, é sinal de esperança num mundo melhor.

Faleceu, no último dia 06 de novembro, vítima de insuficiência cardíaca, o seminarista VALMIR KAZMIERCZAK.

Valmir era seminarista vicentino da Congregação da Missão Província do Sul e estava cursando o 2.º ano de Teologia em Curitiba.

† NA PAZ DO SENHOR

Nasceu em Itaiópolis — Santa Catarina em 19 de julho de 1959.

O sepultamento foi realizado na sua terra natal no dia 07 de novembro.

Aos Familiares, as condolências, e ao Deus que lhe conceda um bom lugar na eternidade.

As paróquias de Apucarana contam com uma presença maciça de missionários e nas dioceses. Por isso, o nosso trabalho de animar os líderes chamamos chefes de família entendemos, como grupo de Comunidades. O trabalho realizado em Curitiba, no estado de Paraná, é semente de comunidade".

Estivemos também em estabelecimentos de ensino com uma palavra amiga aos professores. Foi gratificante a disciplina que trouxemos, a abnegação dos professores.

O encerramento das Missões campal celebrada

Pe. Tadeu Wróbel, presidente das Missões em Apucarana.

Dom Domingos Wisniewski, bispo de Curitiba, com a presença das Missões em Apucarana.

Queremos deixar o nosso agradecimento ao Padre Tadeu Wróbel, pároco da paróquia Coração de Jesus e que atualmente também atua nas outras duas paróquias de Apucarana: Cristo Rei e Santa Teresinha.

Unidos seremos de uma nova sociedade.

Pe. Eusebio Spisla (P/Grupo Missões)

TYGOD
SPOLE
ZALOZ
CIEJ FELDH
chli tar
Grupa siede
wiedziła Wars
rmowych kol
ya faze w sto
dniej Europy
tytów. Oczek
splat 14 mi
cznej części z
przez korupc
wszystkim ro
d w Warszaw
nym zsenieni
owej społecz
tów.
Jaruzelski be
i i budzi niepi
u skierowane
a pokiojowej r
ienia mógł w
uzelskiego naz
esie było wtr
an miał wsze
ro jego kump
scji amerykan
znych spraw
Rząd próbuje
latu społecze
kzazany na ni
atkiem Alban
niem elity, be
i studentów
można — i w
istnwo praw i
owy. Zamias
nie plenum k
blemami idee
ram as Missi
i pietnowanc
impolityzm"
tini dziawol
e polityki gos
aby najwazn
nikami "wiod
ane przeciw
tego.
Jednocześnie
awiają sie zap
m roku podro
yskie uslugi.
no nosso trabalho.
Ao estimado povo o
polita" i wszy
d od abalości w
ze rząd i pa
eazne bo poc
wóy kraju. A
zowe, mieso, r
argaryna. Ch
refeições e a todos que
sociedade mais justa e
o nosso muito obrigado.
Unidos seremos de
de uma nova sociedade.
Pe. Eusebio Spisla
(P/Grupo Missões)